DD=-78

Bp 886.570

Publicaties der Indische Partij
No. IV.

DE INDISCHE PARTIJ,

HAAR WEZEN EN HAAR DOEL.

Een verhandeling door E. F. E. DOUWES DEKKER
herdrukt uit: „DE EXPRES".

GEVOLGD DOOR

de op 25 DECEMBER 1912,

gearresteerde Statuten der Partijen en het verslag der Constitutie-vergadering op dien datum.

Prijs: f 0,75.

De opbrengst komt ten bate der Partijkas.

KSATRIAN
BANDOENG
INSTITU

BANDOENG
„FORTUNA"
1913.

Dit boek is in goede conditie. Vouw het niet om. Het kan je f 0.30 kosten, als het beschadigd terugkomt. Maak het niet vuil; dat zou je f 0.05 kosten.

Het Ksatrian Instituut.

7797-9

KSATRIAAN INSTITUUT BANDOENG

Publicaties der Indische Partij.
No. 4.

DE INDISCHE PARTIJ,
HAAR WEZEN EN HAAR DOEL.

Doelomschrijving.

Voor heel velen nog is een verduidelijking van het program der Indische Partij noodig. Velen is nog steeds niet voldoende duidelijk de kern van onze groote volksbeweging, die zeker niet te vroeg ons de gelederen heeft doen vormen. Mij lijkt het verstandig, om hier een overzicht te geven van hetgeen ik op verschillende vergaderingen, helaas nog niet in *alle* afdeelingen heb meenen te mogen en te moeten zeggen ter verduidelijking van ons program. De bedoeling is het deze opstellen, over iets zoo belangrijks als ons program te vereenigingen tot een brochure en als partijlectuur ter bewaring onder de leden te brengen.

Men moet zich goed voor den geest halen wat het zeggen wil, aan een partij een program te schenken. Het program der Indische Partij is haar vaandel. Dat vaandel heeft verschillende kleuren. Nu is al eens van hier en daar de vraag gesteld of men niet verstandig zou doen, om deze of gene reden, wijziging aan te brengen in enkele zinsneden van ons program. Zoo bij voorbeeld in de doelomschrijving. Men ziet daar staan: „onafhankelijk volksbestaan" en die woorden hebben op enkele plaatsen angst en vrees doen ontstaan. Men zou bij voorbeeld het tammere „zelfbestuur" daarvoor in de plaats willen zien gebracht. Maar dat gaat op theoretischen grond al niet. De Partij kan haar vaandel niet wijzigen ten gerieve van dezen en genen. Stel u voor dat men tot de S. D. A. P. kwam met de mededeeling: Ik zal er voor zorgen, dat gij mins-

tens duizend leden er bij krijgt, maar dan moet ge uit uw program schrappen, dat de socialistische stroomingen ook gaan in de richting van de bestrijding der kapitalistische productie-methode. Dat gaat immers niet. Men sluit zich aan bij het program der partij of men doet dat niet. Men schaart zich onder het vaandel of men doet dat niet. Maar het vaandel andere kleuren te schenken, dat is een methode, die niet gebruikelijk kan zijn in het leven eener groote organisatie, gelijk de Indische Partij zich voorstelt weldra te zullen zijn.

Maar ook op andere gronden is het van beteekenis niet te tornen aan ons partijprogram. Dat is niet opgemaakt, even in een verloren oogenblik — onze indisch-nationalistische beweging is vrucht van jaren van vóórarbeid. Welke het program onzer partij moest zijn, is overdacht gedurende jaren, en al is ten slotte de gekristalliseerde vorm dier gedachten neergelegd in enkele regels druks, die kristallisatie zelf verdient een voorzichtige beschouwing, juist wijl zij is vrucht van ampele beraadslagingen en lang en diep overwegen.

Wat nu is het doel van de Indische Partij? Wat is de Indische Partij in haar wezen en kern eigenlijk? Dat dienen we na te gaan.

Daarvoor vinden we het antwoord in de doelomschrijving, neergelegd in artikel 2 van de statuten.

Zij luidt aldus: *Het doel van de Indische Partij is het patriotisme aller Indiërs voor den bodem, welke hen voedt, wakker te roepen, ten einde hen te nopen tot samenwerking op den grondslag van staatkundige gelijkstelling, om dit indische vaderland tot bloei te brengen en het voor een onafhankelijk volksbestaan voor te bereiden.*

Vóór alles de mededeeling dat het buitengewoon moeilijk was een formule te vinden in beknopten en toch duidelijken vorm om weder te geven, om tot uitdrukking te brengen, de wereld van gedachten, die zich moeten opdringen bij de beschouwing van deze enkele regels. Het gold hier een extract te geven, dat toch geheel duidelijk weergaf, wat er bedoeld is met de Indische Partij.

De bewoordingen van deze doelomschrijving zijn zorgvuldig gewogen en gewikt en dat maakt de verdediging van ons program ook inderdaad gemakkelijk.

Laten we beginnen met de laatste woorden, die zooveel vrees hebben ontketend: de voorbereiding voor een onafhankelijk volksbestaan.

Is in die woorden zooveel reden tot vrees? Dat betwijfel ik dan toch.

Wij doen eigenlijk niets anders dan het regeeringsprogram tot het onze te maken. De regeering wil immers, volgens de verklaringen uit officieuse en misschien ook wel uit officieele monden, niets anders dan de koloniën geleidelijk opvoeden tot het peil, waarop het moederland staat? Wat kan dit in staatkundigen zin anders beduiden, dan dat de koloniën gereed zullen worden gemaakt voor den staatsvorm? Voor welken staatsvorm? Die van zelfbestuur alleen, waarmede in kolonialen zin nog geheel iets anders wordt verstaan dan die van onafhankelijkheid, een beteekenis welke het woord zou toekomen? De staatsvorm dan misschien onder opperste suzereiniteit van een moederland, welk dat moederland dan ook zijn mag? Neen natuurlijk. Als het koloniaal-politiek program, de koloniaal-politieke taak, door het moederland op zich genomen, geen bedrog, is, wanneer ons niet een spel met gemerkte kaarten wordt aangeboden, wanneer inderdaad geen valsch spel gespeeld wordt, dan kan een moederland, dat een dergelijk uithangbord spijkert boven zijn koloniale huishouding, niet anders bedoelen dan dat het ten langen leste de kolonie de onafhankelijkheid zal geven als einddoel van zijn streven en werken. De regeering zal derhalve geen bezwaar kunnen doen gelden tegen ons program. Deed ze dat toch, dan zouden wij een blik hebben geworpen in haar spel. En wanneer we dan al zouden worden genoopt tot wijziging van ons program op dit punt, dan nog zou het daartoe tijd genoeg zijn. Bovendien zouden we dan weten, dat we misleid waren geworden ten aanzien van de oprechtheid der regeering. Wij zouden de regeering van Indië dan hebben genoodzaakt zich uit te spreken. Zij zou zich *hebben* uitgesproken. En wij zou-

den dan geen twijfel meer daaraan behoeven te koesteren, of met de instandhouding dezer kolonie zal ons de vrijheid van den burger naar het oordeel van het moederland ten allen tijde worden onthouden. Het komt mij voor, dat er beteekenis zou zijn te hechten aan zulke uitspraak. Vergeet niet, dat de regeering slechts bij gemotiveerde beschikking de verleening der rechtspersoonlijkheid op onze statuten zal kunnen weigeren. Bovendien zal de weigering slechts plaats hebben, wanneer onze statuten bepalingen bevatten, welke indruischen tegen het algemeen belang en dat doen zij niet.

Ten overvloede nog een overweging van moreelen aard. Welke waarde zou het hebben gehad, wanneer wij de vérre strekking van ons program ten gerieve van de overheid minder vèr deden zijn? Deze, dat er velen, zeer velen onder ons zouden zijn, wier idealen veel verder gingen en die onoprechtheid zouden zien in de versluiering van onze toekomstgedachten. De Indische Partij acht ik er echter te goed voor, zich te geven aan onoprechte uitingen. Wanneer wij ons, dit ten slotte, een ideaal stellen, dan zullen wij dat ideaal zoo ver mogelijk weg plaatsen. Want bedenkt wel, dat het bereiken van het ideaal ook beteekent het sterven van het ideaal. Ik voor mij zou natuurlijk wenschen, dat in dit geval ons ideaal zeer spoedig zal sterven. Immers ware dan ons ideaal bereikt. Dat wil zeggen, wij zouden ons land de onafhankelijkheid hebben bezorgd.

Wanneer nu de regeering ons dwingt in dezen zin wijzigingen aan te brengen, dan zullen wij volstrekt niet vergeten zijn, dat wij in onze idealen veel verder gingen, dat wij *gedwongen* werden, water in den wijn te doen, maar dat wij geenszins oorspronkelijk voornemens zijn geweest onzen wijn te vertroebelen. Wij zullen dan *nimmer* meer vergeten, dat ons ideaal veel verder gaat. En achter de officieele bewoordingen van ons program, welke wij dan *gedwongen* zouden hebben gewijzigd, zien we dan *steeds* de schim van het verdere ideaal, waarheen wij streven willen.

Dat zij opgemerkt ten aanzien van die bewoordingen: „voorbereiden tot een onafhankelijk volksbestaan."

Ik ga nu verder in de ontvouwing van ons program.

Men zal vragen, hoe ver onze gedachten dan toch gaan, dat wij reeds spreken van een onafhankelijk volksbestaan, waar eigenlijk nog niet te spreken valt van een volksbestaan, of van een volk. Wij hebben hier nog slechts te maken met het samenleven van rassen en tusschenrassen.

Daarover zal ik zoo dadelijk komen te spreken bij de behandeling van de middelen, welke tot ons doel zullen voeren.

Beschouwen wij nu nog eerst de doelomschrijving.

Wij zullen ons volgens die doelomschrijving moeten bevinden op de basis eener politieke gelijkstelling. Hier komen wij op een kernpunt van ons program. De staatkundige gelijkstelling aller Indiërs in deze landen is de formule van een dwingenden eisch voor de Indische Partij en welhaast zou ik meenen voor elke vooruitstrevende koloniale partij. Zonder die staatkundige gelijkstelling zal het onmogelijk zijn, alle hier geboren intellect dienstbaar te maken aan de ontwikkeling van de hulpbronnen van ons vaderland. Die staatkundige gelijkstelling is zulk een voorwaarde, zonder welke de arbeid van de Indische Partij niet denkbaar zal zijn, dat ik er op wijs, hoe onze geheele doelomschrijving zou vallen met het schrappen dezer bepaling. Hier is onze basis zoo breed en zoo ruim genomen, dat daardoor alleen reeds elke vrees voor een topzwaar worden van het gebouw, dat wij bezig zijn op te trekken, uitgesloten is. Op de basis van staatkundige gelijkstelling van alle rassen dus zal de Indische Partij moeten arbeiden aan de voorbereiding tot bereiking van een onafhankelijk volksbestaan.

Maar langs welken weg zullen wij ons voortbewegen? Waarop zullen wij het roer gericht houden, opdat ons schip ten slotte de kust der onafhankelijkheid zal bereiken? Ziedaar het moeilijkste punt in de formuleering van ons doel. Wij hebben gemeend de gelukkigste oplos-

sing, het meest omvattende begrip tevens te vinden door als dagelijksch doel als het ware, te stellen het wakkerroepen van het patriotisme, de vaderlandsliefde aller Indiërs. De vaderlandsliefde! Met opzet is het woord patriotisme gebezigd, omdat vaderlandsliefde al een vreemden klank verkregen heeft. Want gij zult het met mij eens zijn, dat van den Indiër, van hem, die zich aangesloten heeft bij de Indische Partij — en anderen dan Indiërs, zij 't door geboorte, zij 't uit rechtsgevoel en liefde voor het nieuwe vaderland, kunnen zich bij onze partij *niet* aansluiten geen liefde kan worden geëischt voor een land, dat zijn vaderland niet is of niet méér is. Wanneer wij bewondering kunnen en mogen gevoelen voor de liefde van den Hollander bij voorbeeld voor Holland, dan verlangen wij, dat ons toch op zijn minst het recht gelaten worde om een gelijkwaardig gevoel voor *ons* vaderland in ons te doen leven.

Gij ziet reeds hieruit, dat ik een ander vaderland den Indiër toedenk. Welk vaderland? Is dit het geboorteland? Neen, al mag het dan voor velen tevens ons geboorteland zijn. Ons vaderland—, dat is de grond, waar onze herinneringen zijn aan welvaren en voorspoed, het land, dat ons in staat stelt te leven, dat is, kortweg gezegd, de bodem die ons voedt. Dat is het vaderland en inderdaad is een liefde voor dezen grond, die ons in staat stelt te leven, gerechtvaardigd.

In dit doel is eigenlijk alles begrepen. Die vaderlandsliefde, dat patriotisme, zal ons in staat stellen, onze beste vermogens te wijden aan ons vaderland, zal het ons mogelijk maken zware offers, en zelfs het zwaarste offer, te brengen aan ons vaderland.

Dat is dan het doel van de Indische Partij; de liefde voor den bodem, welke ons voedt, wakker te roepen om op den grondslag der staatkundige gelijkstelling samen te werken ten einde ons land voor te bereiden voor een onafhankelijk volksbestaan.

Ik zal nu overgaan tot de behandeling van de middelen die ons tot ons doel moeten voeren.

Volkseenheid.

Er is mij gevraagd of de Indische Partij evolutionair dan wel revolutionair was in haar wezen.

Die vraag heb ik een beetje naief gevonden. Ik zou willen weten, hoe men zich eigenlijk voorstelt het verschil tusschen evolutie en revolutie.

Nu ja, de gewone gangbare meening is, dat het revolutionaire samengaat met bloed, kanonnen en geweren. Maar dat is toch een zeer verkeerd begrip. Wij moeten vooral niet bang zijn voor begrippen en trachten de woorden in hun juiste beteekenis te vatten. Wat is dan revolutionair?

Omvormend, — het behoeft nog niet te zijn omverwerpend — is elke doordringing van modernere denkbeelden. Waar wij er op bedacht zijn, de koloniale verhoudingen te doen eindigen, geheel te doen verdwijnen, om daarvoor in de plaats te brengen een staatsvorm, welke met het begrip kolonie niets uitstaande heeft, daar is de Indische Partij beslist revolutionair.

Toen Tolstoj zijn beroemden brief schreef aan Czaar Alexander, waarin hij hem ter verantwoording riep voor de toestanden in het russische rijk, was Totstoj revolutionair. En zoo is menige beweging, ja eigenlijk elke volksbeweging revolutionair, wanneer men maar den moed heeft dat te erkennen. De sociaal-democratische en zelfs socialistische stroomingen, die door de europeesche volkeren gaan, zijn in haar wezen almee revolutionair. Men streeft er immers naar, zoo spoedig mogelijk verandering te brengen in bestaande verhoudingen en toestanden? Daarin zit ten slotte het verschil tusschen het evolutionaire en het revolutionaire: in het *spoedig* teweeg brengen n.l. en in het *te weeg* brengen zelf van de veranderingen, welke men op het oog heeft en welke men wenschelijk acht.

Het wordt een verschil in tempo, het verschil tusschen het vrijwel passieve evolutionaire en het krachtige, actieve revolutionaire, waar men zoo bang voor is. Een verschil in maat, in snelheid, ten slotte. Het revolutionaire wil snel het doel bereiken, en dat is toch waarlijk geen

ondeugd. Het schrikt er des noodig niet voor terug, schakels over te slaan. Zooals gezegd, het is een kwestie van tempo. De Indische Partij kan men daarom veilig revolutionair noemen. Wij zijn in het geheel niet bang voor dat woord.

Toch zal men in de ontwikkeling der middelen, die ons zullen leiden tot ons doel, dat revolutionaire niet zoo op den voorgrond zien dringen.

De middelen, die ons ten dienste staan en die zorgvuldig zijn gerubriceerd, kunnen we verdeelen in twee soorten, twee groepen; de staatkundige en de moreele middelen namelijk. Ik zal beginnen met de moreele, zooals die in ons program ook eerder zijn genoemd. Hier en daar loopt het moreele achter in het staatkundige. Een scherpe scheidingslijn tusschen beide groepen bestaat niet en dat is ook begrijpelijk. Er is meer moraliteit in de politiek, dan men gewoonlijk meent.

Als eerste middel tot ons doel is aangegeven: *Het aankweeken van een indisch nationalisme door het doen doordringen van de idee eener volkseenheid aller Indiërs.* Ik wed, dat velen zich nog geen juiste gedachte vormen van die volkseenheid. Men vraagt zich af, hoe men van een eenheid spreken kan, waar zelfs het *volk* nog gevormd dient te worden. En toch zal u zoo dadelijk wel duidelijk worden, dat we niet zooveer afstaan van die eenheid, als we misschien meenen. In de eerste plaats behoeven wij geen op zich zelf staand, niet-onderverdeeld volk te vormen te dien opzichte. Wanneer men onder „volk" samenvatten wil de groep menschen, die binnen geografisch afgebakende grenzen te samen leven, dan zullen we weldra een volk kunnen vormen, zoodra de rechtseenheid, een andere factor daartoe, verkregen zal zijn door de opheffing der thans bestaande rechtsongelijkheid, een opheffing, welke niet kan uitblijven, zoodra de staatkundige gelijkstelling zal zijn verkregen.

Men vreest voor die gelijkstelling. Men is namelijk ongerust over den schok, die daardoor zal worden teweeg gebracht. Maar men stelt zich de hevigheid van dien ver-

wachten schok veel te ernstig voor en al ware de waarschijnlijkheid daar voor het ontstaan van schokken en botsingen, hetgeen ik betwijfel, dan nog zou daaraan de voorkeur moeten worden geschonken boven de bestendiging van het koloniale onrecht, van de bevoorrechting der weinigen boven de velen.

Is eenmaal die rechtseenheid verkregen, dan behoeft men zich niet meer af te vragen, waar de volkseenheid blijft. Eigenlijk is die volkseenheid reeds daar in menigeen's beoordeeling, in veler gevoelens. Toen in 1908 Boedi Oetomo werd geboren, waaraan ik, daar ga ik toch wel een weinig prat op, naar mijn vermogen heb medegewerkt, toen, herhaal ik, Boedi Oetomo in het leven trad, was de idee van het javaansche nationalisme, de idee der volkseenheid tegelijkertijd geboren in duizend hoofden. Boedi Oetomo is een politieke organisatie, hoeveel moeite men ook doet er een sociaal-economische vereeniging van te maken, haar althans als zoodanig tracht voor te stellen. Dat zij inderdaad een staatkundige partijgroepeering was, blijkt wel sterk uit het feit, dat men haar eerst exclusief, gesloten hield voor toetreding van vreemde elementen. Boedi Oetomo moest zijn een *javaansche* vereeniging. De motorische kracht in den aanvang werd ontleend aan de gedachte aan een javaansch nationalisme. Men voelde doorwerken de idee van een javaansche volkseenheid. Al dra ging men verder. Ook anderen bewoners van Java, met name Madoereezen en Soendaneezen, stelde men de toetreding tot de vereeniging open. Daar was de idee der volkseenheid, door de omstandigheden genoodzaakt, reeds uitgebreid tot een geografisch begrensd begrip, tot Java. Boedi Oetomo heeft deze groote verdienste, dat zij tegelijkertijd in vele duizenden hoofden het javaansche nationalisme heeft doen geboren worden.

Onder ons zelf, onder velen van ons althans, leeft die idee eener volkseenheid reeds. Hoe vele vrienden heb ik zelf niet onder mijn javaansche medeingezetenen dezer landen. En verkeer ik met dezen, dan heb ik zeker nooit bij mij de gedachte voelen rijzen aan de nationaliteit van die vrienden. Daar vraagt men inderdaad niet naar, wa-

neer het intellect het gelijkgeaarde intellect vindt. Mij is gevraagd geworden, of ik dan zoo ver zou durven gaan in mijn consequenties, dat ik eventueel ook mijn dochter zou geven aan een Javaan. De vraag op zich zelf is eigenlijk reeds beleedigend voor den Javaan en voor mij zelf. Ik zou willen vragen: waarom zou ik de hand van mijn dochter weigeren aan wien ook, wanneer de jonge man mij de waarborgen geeft die ik noodig acht voor de verzekering van het geluk van mijn kind. Vraag ik dan ook of mijn aanstaanden schoonzoon een Franschman of Engelschman of Duitscher is? Zouden dan ook diegenen onder ons, Indiërs-van-geboorte, die gehuwd zijn met Europeesche vrouwen door hun schoonvaders moeten zijn teruggestooten?

Ge ziet, dat die volkseenheid niets in den weg staat dan een niet-gelijkgerechtigheid van alle Indiërs. Men vorme het intellect, men geve scholen, en als men meent, dat de inlander in het algemeen nog op een lager zedelijke basis staat, dan zal men ervaren dat ook het moreele peil rijst met het intellectueele niveau.

De rasverschillen zouden eventueel kunnen worden aangevoerd als oorzaak van de onmogelijkheid voor de vorming van een volkséénheid. Die zoo meenen, worden door de historie terechtgewezen.

Men zie bijvoorbeeld naar Oostenrijk-Hongarije. Is daar geen volkseenheid in spijt van de vaak voorkomende binnenlandsche woelingen? Daar leven Tsjechen, Hongaren, Magyaren, Kroatiërs, Dalmatiërs, Serviërs, Moraviërs met de heerschende natie in het land, de Duitsch-Oostenrijkers te zamen. En hoe vaak ook rasconflicten voorkomen, wanneer het rijk in een buitenlandsche oorlog gewikkeld werd, dan ben ik er zeker van, dat de soldaten aan de grenzen zouden staan, getuigenis afleggend, dat men met een volkseenheid te maken had. Men mag betreuren, dat zulke dingen moeten blijken in oorlogstijd, waar vooral in vrededagen van zooveel meer belang zou zijn de eensgezindheid in een volk, het neemt niet weg, dat men zelfs met het oog op het slechte voorbeeld van Oostenrijk-Hongarije mag spreken van een volkseenheid.

Dan Rusland bij voorbeeld. Daar leven meer Niet-Russen dan Russen in Rusland, maar in den japansch-russischen oorlog hebben wij gezien een russische volkseenheid, al ware deze dan alleen reeds aan de gelijkvormigheid van wapening en commandement gedemonstreerd, en zelfs in spijt van de helaas te zwakke russische revolutie.

Maar er zijn betere voorbeelden. De verschillen tusschen een Zuid- en een Noord Zwitser bij voorbeeld zijn welhaast even groot als tusschen een Germaan en een Romaan. Toch vormt Zwitserland zelfs in vredestijd een homogene volkseenheid, waar de verschillende bevolkingsgroepen gezamelijk werkzaam zijn ten algemeenen nutte van den bondstaat.

En dan de groote amerikaansche republiek. Er zijn twintig of meer nationaliteiten noodig geweest, om het amerikaansche volk te vormen. En daar ziet men dus wel een mooi voorbeeld van de mogelijkheid, hoe uit verschillende bevolkingsgroepen een sterke en zelfs zeer sterke volkseenheid geboren worden kan.

Neen waarlijk, het is niet zoo moeilijk, zich die volkseenheid ons in te denken. Althans niet voor de Indiërs van gemengd bloed. Ik wil toegeven, dat het voor den Europeaan een zwaardere taak is, en toch ook onder de Europeanen treffen wij figuren aan, die zich stellen kunnen als voorbeeld voor de groote massa der anderen. Er is een verschil in ten slotte, of de Indiër van gemengd bloed of de Europeaan den Indiër van onvermengd bloed, den inlander, beschouwt. De Europeaan, en zelfs de beste en nobelstdenkende ziet in den inlander een mensch, een begaafd mensch, een mensch, die alle eigenschappen in zich heeft om bij hoogere intellectueele oefening een sieraad te worden van de menschheid. De Indiër van gemengd bloed moet toch wat méér in hem zien.

Hij ziet in den inlander als het ware een half-broeder. Hij vindt in het karakter van den inlander zoovele trekken, die de zelfde zijn in het eigen karakter.

Hij is ten slotte immers zelf voor een deel inlander, Aziaat, Oosterling?

Wij behoeven er niet aan te twijfelen, of wij zullen

door de opvoeding van den inlander in intellectueel en in moreel opzicht, door staatkundige gelijkstelling en door rechtsgelijkheid komen tot de algemeene intellectsassociatie, die de idee der volkseenheid zal mogelijk maken. En dan ook zal het indisch nationalisme daar zijn, dat wij zullen moeten aankweeken, opdat, daardoor gedreven, de vaderlandsliefde zich sterk en machtig zal gevoelen door den zedelijken trots der natie, welke dan geboren zal zijn de Indische Natie.

Hier is op moreele gronden het aankweeken van dat indische nationalisme aanbevolen. Maar ook de kwestie van het eigenbelang heeft een woordje mede te spreken. Het zal onmogelijk zijn voor de thans heerschende weinigen, hun bevoorrechte positie te handhaven bij een ontwikkeld Indiër-dom. En wanneer dat niet tijdig wordt ingezien, zal de *gedwongen* prijsgeving dier voorrechten conflicten uitlokken, die wij toch moeten trachten te vermijden. Is er dan een schoonere taak denkbaar dan ons op te maken tot de vorming van een groote, krachtige en door gaven van intellect en hart, en door de groote schenkingen en schatten van den bodem, durvende, ondernemende natie?

Verbreiding van de Kennis onzer Kultuurhistorie.

Als vervolg van het desideratum, den wensch, neergelegd in punt 1, der middelen, lezen wij: *het verbreiden van een algemeene kennis van Indië's Kultuur-historie.*

Het is van zoo groot belang dat wij ons vaderland kennen. En het is een feit, dat wij ons vaderland *niet* kennen. Er wordt van regeeringswege bitter weinig gedaan om ons dit vaderland te doen kennen. Nu is het waar, dat kennis van onze historie, kennis van onze kultuur-geschiedenis vooral, in het geheel niet noodig is voor de vaststelling der prijzen van Java-koffie of suiker op de amsterdamsche markt. Integendeel. Zelfs zou daardoor de drainage van Indië kunnen worden belemmerd.

Ik zal over de onvoldoendheid van het onderwijs in Indië nog wel in het vervolg van onze program-ontwikkeling komen te spreken, maar hier toch reeds moet gewezen worden op een groote fout in ons koloniaal beheer,

n. l. dat, ja vaak opzettelijk, onze kultuur-geschiedenis van de scholen wordt verre gehouden.

Wij weten op een haar, wat de hoeksche en kabeljouwsche twisten geweest zijn, wat voor interessante dingen remonstranten en contra-remonstranten waren; wij weten dat 't haringkaken werd uitgevonden in Holland en dat Jacoba van Beyeren in mannenkleeren vluchtte—maar van ons vaderland weten wij niets of bitter weinig.

Wij zijn heele bazen in de aardrijkskunde. Waar de Zambesie stroomt is ons bekend als een gewone zaak. De Bloedrivier kennen we eveneens. Als we een beetje verder zijn zoeken wij naar de bronnen van den Nijl. Maar het stroomgebied van den Bengawan is ons onbekend.

Ik herinner mij dat ik, als kleine jongen te Soerabaja school gaande, straf kreeg, omdat ik niet wist waar St. Jacobi-parochi eigenlijk lag. Nu weet ik dat nog niet en 't spijt mij bizonder, omdat men er prijs op moet stellen alles te weten, althans zoo veel mogelijk,—maar voor mijn algemeene ontwikkeling is 't toch zoo noodig niet geweest, dat ik in 't instituut Buys te Pasar Besar 64 stads-en dorpsnamen in Friesland leerde, 62 in Groningen *and so on.* Wat echter weten onze kinderen van Bengkalis en Assahan? Zoeken zij wel precies goed, wanneer hun gevraagd wordt waar Bandjermasin ligt?

En dit betreft nog slechts de geschiedenis, de aard rijkskunde van ons vaderland. Met de kultuurgeschiedenis, waaraan wij zoo hooge waarde moeten hechten, is het nog heel wat treuriger gesteld.

Wat weten wij van Madjapahit, dat in zijn bloeitijd zijn koloniën had op Ternate en in Pasei, dat zijn schepen uitzond naar Kambodja en zelfs naar China om handel te drijven, waardoor welvaren kwam in dit javaansche land? Wij weten daar niets van.

Wat weten wij van de inrichting van een gemeentewezen in Bantam, eeuwen geleden, en waaraan het regeeringsgepruts van thans een voorbeeld zou kunnen nemen? Wat is ons bekend van de inrichting eener justitie, welke het recht niet tot een dure omslachtigheid maakte?

Niets is ons daarvan bekend.

Wat weten wij van de grootsche gedachten, die de duizenden bouwmeesters van Boro-boedoer, Brambanan en de vele, vele tjandis moeten hebben bezield, opdat zij in staat zouden zijn tot de verheven scheppingen in graniet, welke ons tot op dezen dag bewaard zijn gebleven? Wat begrijpen wij van de schoonheid in de ornamentiek, in de mystiek van lijn en vorm, die een wereld van schoone gedachten omsluiten in de architectuur van een bloei-periode van ons vaderland?

Niets of weinig begrijpen wij daarvan, want ons zijn die dingen nooit geleerd.

Wat is ons bekend van den grooten en grootschen strijd van den islam tegen het verbrokkelende siwaïsme in het Madjapahit der Widjaja's? Wie onzer kent de hoogedele figuur van Raden Patah, een man van koene vermetelheid en groote geestkracht, die een gansch rijk omwierp, een ander stichtte op de basis van Mohammads geloof?

Weinigen onzer weten daarvan omdat wij die dingen niet geleerd hebben.

Toch moeten wij die dingen leeren kennen. Wij moeten de grootheid van ons vaderland weten te vinden en lief krijgen in de grootheid van zijn zonen, in de verhevenheid hunner daden, in den rijkdom van zijn gedachten en idealen. Wij moeten het vaderland leeren liefhebben in de sereniteit van zijn wijsgeerigheid, in de hoogheid van zijn poëzie, in de diepte van zijn kunstuitingen op zoo menig gebied.

Maar ons wordt van dat alles niets geleerd. Dat verhoogt immers de hoegrootheid der belastingen niet — waarvoor zou de regeering zich moeien ons dat alles bij te brengen?

Maar gij begrijpt, hoezeer de Indische Partij zich geven zal aan de verbreiding van de kennis onzer kultuurgeschiedenis. Er zal uit blijken, hoe hoog begaafd ons indisch volk is, hoezeer het om zijn gaven van intellect recht heeft op veel hoogere plaats in de rij der volkeren dan welken het thans inneemt. Geen volk echter wordt groot, dat niet een hooge vereering wordt bijgebracht voor de kultuur-grootheid van zijn verleden.

Itellects-associatie.

Het volgende punt in deze eerste rubriek onzer middelen is: *het laagsgewijse associeeren van het intellect in de thans nog als verscheidene rassen en tusschenrassen te samen levende bevolkingsgroepen.*

Het lijkt heel wat geleerdheid, welke u daar wordt voorgezet, toch is er geen geleerdheid achter schuil gegaan.

Langs welken weg moet de verbroedering, de werkelijke verbroedering, tusschen de indische rassen en tusschenrassen plaats hebben? Alleen langs den weg van het intellect is dat mogelijk.

Economische verschillen, belangen-verschillen, ja zelfs klasse-verschillen zullen wellicht blijven bestaan, zullen hier en daar zeker blijven bestaan—'t rasverschil echter zal en moet verdwijnen en dat zal ook gebeuren.

Het intellect vraagt niet naar de plaats waar men geboren is. Dit doet alleen het domme vooroordeel van de heerschende klasse, die in de verscherping van het rasverschil een middel ziet tot behoud en handhaving van een bevoorrechte positie. Het intellect houdt daar geen rekening mee. Het intellect stapt over elke rasbarrière heen.

Het intellect voelt zich aangetrokken door het gelijkgeaarde intellect. Wanneer er lagen komen in een volk, vanelkander afgescheiden, dan zijn dit de lagen naar het intellect. Wij hebben elk in onze omgeving het bewijs voor die stelling. Wij hebben onze vrienden onder de inlanders, vrienden, die wij in geen enkel opzicht intellectueel beneden ons stellen. Denken wij in onzen omgang met hen mischien aan hun ras?

Die associatie zal de Indische Partij bevorderen waar mogelijk. Die intellects-associatie is één der groote middelen voor de opvoeding tot volk. Wanneer men maar eens begint met de intellectueele opvoeding van het volk dan zullen ook op andere gebieden verschillen zich uitwis schen en de aansluiting op maatschappelijk gebied vergemakkelijken. De staatkundige eenheid, die bevorderd wordt door gemeenschappelijke ervaringen, gemeenschappelijk lijden en gemeenschappelijke victorie, zal door een intellects-associatie worden bespoedigd.

Zelfbewust zijn en Zelfvertrouwen.

En eindelijk wordt in onze middelen-beschrijving genoemd: *het wakker houden van het zelfbewustzijn en het zelfvertrouwen* Hier wordt ons een zedelijk doel aangewezen, waarvan wij de waarde niet kunnen overschatten. Er is niets, waaraan wij zoozeer behoefte hebben als aan zelfbewustheid en zelfvertrouwen. Wij moeten de beschroomdheid van ons afwerpen. Zij hindert ons. Zij benadeelt ons. Wij moeten integedeel in ons voelen leven een sterk gevoel van eigenwaarde, een bewustheid van niet minder te zijn, dan wie ook. Dan zal zich in ons ontwikkelen een hoog zedelijke trots, een fierheid op het zich-zelf-zijn. die met verachting zal terugdringen elke opwelling om zich voor te doen als iets wat men niet is. Zelfbewustheid zal ons leeren staan op ons recht, zal ons daarbij onzen plicht niet doen verzuimen. Zij zal ons er van terughouden een renegaat te worden. Renegaten zijn kleine, mieserige karakters, welke wij slechts onze minachting mogen schenken. Elke Indiër zij er trots en fier op een Indiër te zijn. Trots, dat hij zich zelf-zijn kan en mag. Hij zal, als eenmaal deze bewustheid in hem is, er naar streven zich zelf steeds meer grond tot trots en fierheid te geven. Dan ontwaakt ook zijn zelfvertrouwen. Dan zal hij telkens weer een beroep doen op dat zelfvertrouwen. Dan zal hij, is eenmaal het zelfvertrouwen sterk en fier geworden, in staat zijn om, daardoor gesteund, daden te doen, te handelen. Hij zal in staat zijn tot het verrichten van *groote* daden. En de toekomst van ons volk zal groote daden vragen en ook gelukkig gelegenheid geven voor de sterken onder ons tot het *verrichten* van groote daden. Al wat ons dienstbaar is, tot opwekking en sterking van ons zelfvertrouwen zullen wij aanwenden. Al wat ons een hoogere gedachte van ons zelf, van ons kunnen geeft, zullen wij aankweeken en ontwikkelen. Staan wij voor een moeilijkheid, dan zullen wij de tanden op elkander bijten en tot ons zelf zeggen: „'t *moet* gebeuren, 't *zal* gebeuren", al wat onze zelfbewustheid schaadt, al wat ons zelfvertrouwen hindert, zullen we bestrijden. Wordt een offer gevraagd van uw karakter, dan zult ge-

weigeren zulk een offer te brengen. Wie een aanslag pleegt op uw rechten, dien zult ge als uw vijand beschouwen. Gij zult voor hem het pad niet mijden, maar u hem in den weg stellen en hem bestrijden.

Zedelijke trots is een kostbare eigenschap. Gij zult trachten die te verwerven of in u te ontwikkelen. Dat wil de Indische Partij ook bereiken: krachtige, zich zelf vertrouwende, zich zelf bewuste persoonlijkheden aankweeken, waarop het Vaderland ten allen tijde een beroep kan doen.

Strijd tegen den Rassenwaan.

Ik kan mij moeilijk iets dommers denken dan rassenwaan, den waan van een ras. Wanneer een mensch verwaand is, zich verhoovaardigt op deze of gene eigenschap, die hij bezit of die hij meent te bezitten, dan lachen wij daarom, want dat is geen zedelijke trots, maar domme hoovaardij op dingen, die 't niet waard zijn, zich daarop te verhoovaardigen. Maar rassenwaan is nog veel belachelijker en dommer. Dat is eigenlijk de verwaandheid van een mensch op de eigenschappen van een anderen mensch.

Bovendien is er geen enkele grond aan te toonen voor de rechtvaardigheid van het bestaan van den rassenwaan.

Wij in deze koloniën lijden onder den rassenwaan van den Europeaan. Laten wij nu dan even nagaan, waarop die berust of steunt.

Op afkomst? Welke dan is de afkomst der verschillende volkeren? Volgens professor Klaatsch stammen de mongoolsche volkeren, dus ook voor een deel de Maleiers af van den bruinen orang oetan. De Kaukasiërs, de Ariërs, daarentegen zouden volgens die theorie afstammelingen zijn van den zwarten gorilla. Nu vraag ik of het zooveel chiquer, zooveel fijner en netter is om van een gorilla dan om van een orang oetan af te stammen?

En ten slotte hebben zoowel gorilla als orang oetan den zelfden gemeenschappelijken stamvader. Dat is de beteekenis van het verhaal van het Paradijs; dat namelijk alle menschen afstammen van Adam. Zou nu Abel zich meer moeten achten dan den anderen zoon van Adam, Kaïn? Of Kaïn meer dan Abel? Wat een belachelijke dwaasheid.

Maar waarop steunt dan toch de rassenwaan, die in de lagere lagen onzer samenleving den blanke den Indiër doet noemen „een blauwe"? Wellicht juist dat kleursverschil?

Laten we dan nagaan, wat dat kleursverschil beteekent; wat het is.

Wanneer een zwarte beer uit zijn donkere bosschen trekt, waar hem de zwarte kleur een bescherming is, en naar de pool afzakt, wordt hij langzamerhand wit, een witte beer. De zwarte kleur zou hem in de sneeuw gevaarlijk worden. Bovendien zou de zwarte kleur hem de koude veel meer doen gevoelen. Hij wordt behalve wit ook grooter door zijn veranderd diëet van visch en water. De zwarte beer is dan groot en wit geworden. Hoe komt dat? Dat is een degeneratie-verschijnsel. De zoogenaamde depigmentatie, d. w. z. het verlies van pigment, dat is de kleurstof onder onze huid, die ons kleurt, even als het bladgroen de bladeren groen kleurt.

Er is dus een verlies van pigment te constateeren. En het feit reeds dat hier gesproken wordt van *dé*-pigmentatie, dat n. l. het voorvoegsel *dé* gebruikt wordt, wijst er op, dat wij te maken hebben met achteruitgang en niet met vooruitgang. Het is een albinisme. De blanke menschen zijn evenals de zwarte beer, die wit wordt, albino's. En nu komt het mij voor, dat men daarop niet bepaald verwaand behoeft te zijn.

Ik heb deze zaken wat spottend behandeld, maar daar is, dunkt mij, ook alle reden voor.

Waarop echter berust de rassenwaan? Op de bloedzuiverheid wellicht?

Hoe in-dwaas zou het zijn, zich te laten voorstaan op het vrij zijn van „vreemde smetten", zoo zeer, dat 't zelfs in volksliederen wordt gebracht. Als we om ons heen zien, dan merken we juist op, dat de zoogenaamde bloedzuivere volkeren en rassen op lagen trap van ontwikkeling staan, als Lappen, Eskimo's, Botokoeden en Boschjesmannen. Andere „zuivere" rassen zijn er niet meer. En zeer zeker zijn het niet de europeesche, van gorilla's afstammende rassen, die zich er op kunnen beroemen bloedzuiver te zijn. Want

bijna nergens meer dan in Europa heeft de bloedvermenging zoo innig en zoo langdurig plaats gehad.

Dat wordt ook voor de oorzaak aangezien van de grootsche en wondervolle ontwikkeling van Europa op het gebied der technische beschaving.

Maar waarop berust dan toch de rasverwaandheid?

Op de meerderheid van intellect? Zie, daar is een aanleiding voor meerderheidswaan. Maar daar is dan een andere en diepere oorzaak voor. Dan komen we terug op het recht van den sterkste. Het zij dat men lichamelijk of geestelijk de sterkste is. De meerdere geoefendheid van het intellect wordt verkregen door beter en verdergaand onderwijs. Wanneer den Indiër maar beter onderwijs binnen het bereik werd gebracht, zou weldra blijken, dat er voor de trots van den Europeër voor geestelijk overwicht geen plaats meer zou zijn. Maar er is dan nog de uit de geestelijke meerderheid voortvloeiende nationale sterkte van den Europeaan, die de kolonien in bedwang houdt. Nu is er inderdaad geen ander filosofisch recht aan te voeren dan dat van den sterkste. En wanneer dat tegenover ons wordt uitgespeeld, ja, dan buigen wij het hoofd en wij nemen ons stille voor te zorgen, dat wij zoo spoedig mogelijk de sterksten zullen zijn. Dan aanvaarden wij althans de consequenties van dien strijd. Want dan wordt het ook een strijd van kracht, tegen kracht, van oorlogsschepen tegenover oorlogsschepen, van bajonetten tegenover bajonetten, van man tegen man. En dan zullen *wij* het winnen, nu reeds, want *wij* zijn de sterksten, zoodra wij ons dat maar ter dege bewust zijn. Het is een gevaarlijke stelling voor een zwak moederland te verzekeren, dat alleen het recht van den sterkste het bezit der koloniën rechtvaardigt.

En zelfs in geestelijk opzicht behoeven we niet te meenen, dat het aziatisme, als ik dat woord voor ons begrip mag maken, in de achterste rijen komt in Europa. Het aziatisme is zoo doorgedrongen in het bloed van den Europeër, dat wij, wanneer wij met speurend oog rondgaan, ook wel de sporen vinden daarvan, zoowel in de kunst als in de wetenschap van het westen.

Wanneer wij in dezen tijd van decadentie rondzien in Europa, bemerken we vreemde dingen. Wanneer we bij voorbeeld de wijsgeerige letterkunde van een Ibsen, bestudeeren, komen we tot de ontdekking, dat het aziatisme uiterst sterk in hem spreekt. Wanneer we de filosofie van een Nietzsche nagaan, vinden we alweer in zijn krachtige individualiteitsverheerlijking, hij zegt het trouwens zelf, het oriëntalisme tot weelderigen bloei gekomen. Wanneer wij de jongere russische, deensche en noorsche schrijvers in de hand nemen, zien wij allerwege den invloed van het oosten, den invloed der bloedvermenging, zeer sterk bij voorbeeld in den Rus Rosanow, die den vemetelen durf heeft, om in den Christus te zien den zoon van Satan. Zoo vinden wij bij Turgenieff en Dostojewski, bij Tschaädajew en Murawjow, bij Mereschkowski en Dmitrieff, bij Kiriloff en Gogol den dichter, ja zelfs bij Tolstoj sterk geprononceerd den invloed van de oostersche bloedmenging. Wat is dat? Is dat de triomf van het aziatisme in Europa? Dezelfde triomf, die westersche denkers heeft doen verklaren, dat alle wijsgeerige gedachten reeds door het oosten zijn gedacht, voordat Europa ze overnam, en dat reeds eeuwen geleden? Maar is er dan waarlijk reden om zelfs op de vermeende geestelijke superioriteit van het westen prat te gaan? Immers neen. De technische beschaving van Europa moge bewonderenswaard zijn; in kultuur is het oosten de meerdere!

Gij ziet, er is geen reden tot verwaandheid in deze kolonie van 't eene ras-boven 't andere. De wereldgeschiedenis leert bovendien, dat het lot der volkeren afwisselt. Wat boven was, zal onder komen, als bij een wentelend rad; wat onder was, zal rijzen.

In deze kolonie en in de meeste andere koloniën baseert zich echter op het rasvooroordeel de rasbevoorrechting. En dat is een slimme zaak. Wanneer een staat of een maatschappij zich de aanvulling der benoodigde krachten niet meer zoekt langs den weg der eerlijke en vrije concurrentie, wanneer in tegendeel een ras- of klassevoorrecht in werking wordt gesteld en een groote hoeveelheid

intellect wordt uitgeschakeld, omdat het niet behoort tot het bevoorrechte ras of de bevoorrechte klasse, dan zijn de kiemen der verrotting reeds zoo zichtbaar geworden, dat men niet lang meer behoeft te wachten op het omstorten van den boom, welks wortels aldus zijn aangetast. Die rasbevoorrechting tiert hier in Indië welig. Dit onkruid wordt eenvoudig niet meer gewied. Men vindt den hof ook schoon, zonder te blikken naar den bodem, die overdekt is met woekerplanten.

Wij zien hier de rasbevoorrechting uitermate sterk geprononceerd bij een vergelijking van de inlandsche wereld van talrijke millioenen met de weinige duizenden tellende maatschappij der geïmporteerde blanken. De koloniale heerschappij is op dit punt door en door verrot. De koloniale heerschersidee, dat de kolonie er in de eerste plaats is ten bate van het moederland, is een verouderde en zeer gevaarlijke idee, aantoonende dat wij bergaf gaan, en met een vaart.

De tegenzin in de verleening der gelijkheid van rechten demonstreert eigenlijk meer dan woorden kunnen doen, hoezeer de inlandsche maatschappij rechten worden onthouden. Men gaat nu waarlijk zoover, nog eerder te denken aan de rechten van den Chinees, dan aan die van den inlander, den man, die de *eerste* rechten hebben moest in dit land van zijn geboorte. Die rasbevoorrechting op elk gebied, dat men zich denken kan, heeft zijn vertakkingen ook ten aanzien van de klasse der Indiërs-vangemengd-bloed. Dezen zijn achteruitgesteld ten aanzien van het onderwijs bij voorbeeld, de hoogste en machtigste grief der Indiërs tegen het moederland. Zoolang niet elke koloniër in even goede positie verkeert ten aanzien van de gelegenheden om zich te rusten voor de toekomst, welke hij zal hebben door te strijden, zoolang zal elk woord van protest tegen de rasbevoorrechting op zijn plaats zijn. Die rasbevoorrechting vertoont zich ook maatschappelijk en staatkundig daar, waar het geldt het geïmporteerde intellect, dat toch reeds in een gunstigere positie verkeert te bevoordeelen en de voorkeur te geven bij de aanstelling in diverse ambten.

Wanneer een moederland in lange eeuwen van overheersching niet anders op het oog gehad heeft dan de uitbuiting en uitpersing der kolonie ten eigen bate, en wanneer het in al die lange eeuwen van overheersching niet geslaagd is in de staatsvormende taak, welke een moederland op zich moest nemen, kan gewezen worden op een verrotting van de wortelen van den boom van koloniale staatkunde en koloniale zedelijkheid.

Zedelijk is het, om wat op vallen staat door verrotting, nog een stoot te geven. Dat beoogt de Indische Partij natuurlijk ook in haar strijd tegen den rassenwaan en de daarop steunende rasbevoorrechting. Daarom ook zullen wij bij voortduring en onder alle omstandigheden op dien rassenwaan en die rasbevoorrechting moeten wijzen, want op geen andere wijze zullen wij zoo grooten weerzin aankweeken daarvoor, en die weerzin *moet* sterk worden. Hij zal den stoot geven, waarop wij wachten om den boom van rasbevoordeeling en rasbenadeeling te doen vallen.

Overal waar men dat rasvooroordeel in werking ziet, zal men daarvan openbaar melding maken. Overal zullen wij trachten dien rassenwaan, die reeds zoo onnoemelijk veel leed heeft gebracht in onze rangen, te vernietigen.

Maar wanneer de Indiërs van gemengd bloed zich beklagen over dien rassenwaan, dan zullen zij bedenken dat zij zich toch vooral niet schuldig zullen maken aan het zelfde euvel tegenover de Inlanders. Dan zullen zij beseffen, hoe een kunstmatig bijgebracht begrip van heerschers te zijn, hun allerminst het recht geeft neer te zien op een klasse van Indiërs, waarmede zij door onverbreekbare banden verbonden zijn.

Bestrijding van Godsdienstwaan en Sectarisme.

Ik voor mij weet niets zoo misdadig als in de politiek de elementen te brengen, die er op berekend zijn om door den godsdienst de burgers van elkander te vervreemden.

Wat toch is godsdienst? Het is 't intuitieve besef van de verhouding van het Ik en al wat buiten dat Ik bestaat. Godsdienst wordt geboren in onze harten, leeft in onze harten en er is nog nooit iemand geweest, die ons gods-

dienst heeft kunnen leeren. Men heeft vaak genoeg van mij verteld, dat ik een vijand van den godsdienst was. Nu is niets minder waar en het is dus heel begrijpelijk, dat men deze dingen van mij vertelt. Men smeedt daar immers zoo gemakkelijk een wapen uit? Ik ben zeer religieus zelfs, alleen begrijp ik onder religie niet, wat gemeenlijk godsdienst wordt genoemd en geen godsdienst is, maar kerk of priesterdienst. Ik heb geen bemiddelaar noodig tusschen mij en wat ik voor het godsbegrip houd. Ik ben, daar ben ik van overtuigd, veel religieuzer dan de duizenden vromen, ik waardeer religiositeit in elk ander ook. Maar tegen de verkerking van dat mooie gevoel in ons, en tegen de vergroving van dat gevoel om het met succes te kunnen aanwenden in de politiek, ter verkrijging van plompe materieele voordeelen, daartegen zal ik altijd strijden.

Stel u dan voor, dat de godsdienst moet worden gebruikt om het eene gedeelte van de burgers van een land op te zetten tegen een ander gedeelte: dat burgeroorlogen noodig zijn om een idee. Het is zoo misdadig, dat geen actie, hoe krachtig ook, krachtig genoeg is om ons te verzetten tegen een regeering, die misbruik makende van het feit, dat zij het gezag in handen heeft, zich inlaat met ons geweten, met wat wij willen denken in de intiemste oogenblikken van ons leven, een regeering in 't kort, die een godsdienstige gedachte van enkelen opdringt en opdwingt aan velen.

De Indische Partij stelt zich tegenover elk sectarisme in dezen geest, tegenover elke poging om snijdend en scheurend te werk te gaan, in stede van op de verbroedering der menschen en burgers te werken. Onze regeering heeft meer dan genoeg te doen. Zij heeft van haar koloniale taak nog geen duizendste gedaan. Zij heeft haar tijd veel te hard noodig, dan dat zij zich mag veroorlooven het geld van haar mohammedaansche onderdanen te besteden voor de meerdere glorie van het geloof van haar christelijke onderdanen. Zoo te handelen is een averechtsche politiek.

Er zijn menschen, die meenen, dat men over godsdienst niet in het openbaar moet spreken. Die denken toch werkelijk verkeerd. Men kan ook deze teere kwesties behandelen zonder, wien ook, te grieven, wanneer men zich slechts verre houdt van al wat naar spot en schimp zweemt, welke ten slotte toch terugslaan op hem, die zich van dergelijke middelen bedient.

Wanneer ik een christen ware, hoe zou ik mij niet ergeren en schamen over het feit, dat de vijanden van het christelijk geloof, de mohammedanen moesten opbrengen de gelden tot schraging van het gezag mijner kerk. De tegenwoordige schristenen met den mond—hoe juist is het gezegde: er zijn geen christenen meer!—schamen zich daarover geenszins. Zij strijken gaarne het geld van den islam op en geen schaamrood doet hun wangen blozen. Wij zien hier een gevaarlijke politiek van uittarting van een zeer strijdlustig geloof, dat van den profeet, onheil stichten voor de toekomst. Het is een zegen voor ons, dat onze inlanders zoo zachtaardig en vooral ook zoo wijsgeerig zijn van aard, dat zij zich tot dusver niet verzetten met wapengeweld tegen het propageeren van een christendom, dat in geen enkel opzicht uitmunt boven de leer van Mohammad.

De Indische Partij wenscht geen godsdienst in haar vaandel te voeren. De Indische Partij oordeelt, dat de godsdienst buiten de beschouwingssfeer van onze en van elke politieke organisatie behoort te liggen.

De Indische Partij staat even neutraal tegenover het Boeddhisme als tegenover de waarlijk verheven leer die aan Jezus Christus wordt toegeschreven, even neutraal tegenover Kong-Foe-tsé als tegenover de tibetaansche bonzen. Wij zijn er van doordrongen, dat door elken godsdienst, zooals Mohammad leert, een sprank van het goddelijke is neergelegd in de harten der menschen.

Wanneer ik een zendeling volg, die heentrekt naar de wilden en leven en goed, geluk en voordeel wellicht, bereid is ten offer te brengen voor het gehoorzamen aan een roeping, dan heb ik diepen eerbied voor zulk een mensch. De moed om te handelen naar een overtuiging is zoo zeld-

zaam in onze menschenmaatschappij, dat wij hoogen eerbied moeten hebben voor één, die dezen kostelijken moed *wel* bezit. En zelfs al kunnen wij dan niet veel waardeering gevoelen voor die overtuiging zelf! Maar heel anders is het gevoel, dat ons bekruipt, wanneer wij zien dat een regeering, steunend op haar gezag, met den bijbel in de eene hand en het geladen geweer in de andere, poogt het geweten der onderdanen te overweldigen.

De Indische Partij kan geen andere taak hebben op het gebied van den godsdienst dan elke sectarische uiting daarvan te bestrijden, elke poging om godsdiensthaat te kweeken, tegemoet te treden en den godsdienst der broederschap te prediken.

Wanneer ik het drijven der regeering in de richting van verkerstening eener in naam mohammedaansche bevolking gadesla, vraag ik mij wel eens af, wat eigenlijk achter deze soort koloniale politiek schuilt. Is dat ethisch geliefhebber op het gebied van proselietenmakerij? Mij lijkt het veelmeer toe, dat de bedoeling is een dam op te werpen tegen den wassenden stroom van het koloniaalliberalisme, dat steeds verder om zich heen grijpt. Men schijntte gelooven, dat wanneer de inlandsche bevolking maar eerst verkerstend is, zij ook veel minder revolutionnaire tendenzen en neigingen zal hebben. Wat anders kan men dan toch voor doel en winst beoogen met het maken van christenen-in-naam uit mohammedanen-in-naam?

Mij bekruipt vaak de lust om mede te doen aan de propaganda voor den Christus. Maar ik zie hem anders dan de vromen, die verklaren zijn leer aan te hangen. Ik zie den Christus gansch anders inderdaad. Ik ben een groot en vurig bewonderaar van den Christus, grooter bewonderaar ongetwijfeld dan duizenden zijner vrome aanhangers. Ik zie in Christus den grootsten en meest intellectueelen opstandeling, dien de wereld ooit heeft voortgebracht. Den man van heldenmoed, die zijn leven in de waagschaal stelde uit trouw aan zijn idee en zijn ideaal.

Christus predikte elk oogenblik van zijn historisch bekend geworden leven, opstand tegen Rome en tegen den romeinschen Caesar. En er is zeer schoon bewijsmateriaal

te vinden in den Bijbel en de Evangeliën voor deze meening.

Wat zou men er wel van zeggen, wanneer ik op deze wijze mededeed aan de propaganda voor den Christus?

Versterking der Volkskracht.

Het volgende punt op ons program is: *het versterken van de Indische Volkskracht door de voortdurende ontplooiing van den individu te bevorderen in de richting van grooter activiteit op technisch gebied en van zelfbeheersching en geestkracht op zedelijk gebied.*

Is hier eigenlijk wel veel over te praten. Het ligt in de rede, dat de Indische Partij onze volkskracht zal trachten te ontwikkelen en te vergrooten.

En hoe dan zal dat geschieden? De wijze wordt u aangegeven in ons program. Door grooter activiteit op technisch gebied en door zelfbeheersching en ontplooiïng van geestkracht op zedelijk gebied.

Wat het eerste betreft: het behoeft geen betoog, dat wij op technisch gebied het voorbeeld van het westen hebben te volgen. De technische beschaving van het westen heeft een wondervollen weg afgelegd en eischt onzen geheelen eerbied. Wij zullen niet beter kunnen doen dan dien weg te volgen.

Op industriëel gebied is in Indië nóg zoo veel te doen. De schatten van den bodem, de vruchtbaarheid van den grond, zijn zoo groot, dat wij tal van industrieën hier in het leven kunnen roepen en te dien aanzien derhalve niet behoeven te zijn aangewezen op den invoer van waren, welke hier even goed, zoo niet beter, geproduceerd zouden kunnen worden.

De Indische Partij zal daarom binnenlandsche industrieën steunen, aan het inheemsche de voorkeur schenken boven het geimporteerde.

Wat de ontwikkeling van zelfbeheersching en van geestkracht betreft, 't volgende. Wat bedoelen wij met zelfbeheersching. Wij hebben steeds te werken met versleten woorden en begripen. Aan zelfbeheersching wordt maar al te vaak de beteekenis gegeven van bedwingen

van neigingen, die volstrekt niet bedwongen behoeven te worden. Men begrijpt, dat ik dat niet voor zelfbeheersching kan aanzien. Laat ik u een sprekend voorbeeld geven. Wanneer Napoleon afgetreden ware van zijn hoogen post als keizer der Franschen, en zich had laten inlijven als recruut in zijn eigen leger, zou hij dan zelfbeheersching hebben getoond? Immers neen. Dat zou zijn geweest een verspilling van hem geschonken gaven en deugden, en zoo iets kan natuurlijk nooit goed te keuren zijn.

Toch wordt in het gewone leven heel wat verkeerde eerbied geschonken aan de verspilling van gaven en deugden, hetgeen voor zelfbeheersching doorgaat. Aldus wordt de zelfbeheersching heel iets anders dan wat er mede wordt aangegeven. Dan zijn zelfbeheersching en deemoed het zelfde en voor den deemoed, de zoogenaamde nederigheid, moeten wij ons hoeden. Daar is niets schoons in voor een volk of natie om den linkerwang aan te bieden, wanneer de rechter een slag ontvangen heeft Ik bezweer u, dat ge geheel anders zult doen. Wie u op den linkerwang slaat, dien zult gij terug slaan, en zoo hard ge kunt.

Ge voelt wel, dat ik met zelfbeheersching geheel iets anders dan deemoed bedoelen moet. En inderdaad: zelfbeheersching is de kracht, die ge in u moet ontwikkelen om het kwade en het booze te laten. Gij zult fier en edel en voornaam en sterk en krachtig zijn en optreden. Ge zult u bewust zijn van uw eigenwaarde en ge zult u zelf niet vergunnen aan u zelf te twijfelen. Dat is zelfbeheersching.

Gij zult, om uw geestkracht te oefenen, u zelf leeren kennen en bestudeeren; afdalen en doordringen in de spelonken en holen van uw gemoed en uw denken; dapper zult ge zijn.

Niet moedig of dapper in het vertoon of het gebruik maken van fysieke kracht, maar dapper naar den geest. Den *moed* hebben u zelf te kennen. Als ge dien moed hebt, zult ge geestkrachtig zijn. Die zedelijke moed zij gesteld onder uw kostbaarste bezittingen.

Wanneer wij het hebben over de volkskracht, die in ons moet worden ontwikkeld dan kan het niet missen of we denken in de allereerste plaats aan de vrouw.

De vrouw, de aanstaande moeder, is de bron van de volkskracht. De vrouw, de moeder, heeft een veel belangrijker taak ten aanzien van de opvoeding van het komende geslacht dan de man en vader. De Indische Partij moet derhalve ook aan de belangen van de vrouw en moeder arbeiden. Haar plaats in ons midden moet worden geëerbiedigd. De rechten der vrouw zullen nimmer over het hoofd gezien mogen worden. De ontwikkeling der vrouw moet een voornaam punt zijn op ons program. De thans door de vrouw ingenomen positie in onze maatschappij is geheel ten onrechte een veel te nederige en een veel te dienende. Ook daaraan zullen de leden der Indische Partij moeten denken.

Ik ben hiermede gekomen aan de staatkundige middelen, die ik nu zal behandelen.

Opheffing der Rechtsongelijkheid.

Het eerste middel in deze rubriek wordt aldus omschreven: *het streven naar de opheffing van de rechtsongelijkheid aller Indiërs.*

Elk koloniaal bestuur is onrechtvaardig. Het houden van koloniën brengt de onrechtvaardigheid in de politiek van het moederland, dat wellicht tot dien toe zich verheugd mag hebben over een smetteloos verleden.

Niemand onzer twijfelt er meer aan, dat er hier rechtsongelijkheid heerscht.

En het is dan ook duidelijk, dat de Indische Partij streven moet naar opheffing van de rechtsongelijkheid onder de Indiërs.

Wij hebben reeds in de kinderkamer geleerd, dat onrecht bestreden moet worden.

Maar wij, koloniërs, kunnen daarover een tamelijk hartig woordje spreken; wij weten, dat het groote leven lacht om en spot met die mooie theorieën, dat wij te strijden hebben tegen onrecht. Want wij zien dagelijks onrecht bestendigd, en wij zien dat met hand en tand gestreden wordt voor de bestendiging van dat onrecht. Ja, ook met wapens.

Wanneer een mensch van laag moreel peil — daarvoor wordt immers een inlander gehouden, zooals men weet — wanneer dan zulk een mensch, opgevoed zonder zedelijke leiding, groot geworden te midden van onkunde en onverstand, wanneer zoo iemand aan een vergrijp zich schuldig maakt, een overtreding pleegt, een misdaad doet, niet kunnende berekenen, wat de gevolgen van zijn daad zullen zijn, omdat hij daarvoor te dom is, te ongeoefend verstand heeft, — zoo één, niet waar, zult ge mild beoordeelen. Hij wist immers niet goed, wat hij misdeed?

Wanneer daarentegen iemand, van wien wordt aangenomen, dat hij zeer goed wist wat hij deed, dat hij integendeel uitstekend heeft kunnen berekenen te vóór, welke gevolgen een door hem te plegen handeling zou veroorzaken en na zich zou sleepen, wanneer zoo iemand zich schuldig maakte aan het zelfde feit, als daarnet die andere — komaan, wien zoudt ge dan zwaarder straffen, den eerste of den laatste? Het antwoord daarop ligt zóó voor de hand, niet waar, dat er nauw over gesproken behoeft te worden. De meest elementaire rechtsbegrippen leeren ons dat de laatste, de wèter, hij, die wèl zich ter dege bewust was van de strekking van zijn daad, het zwaarste gestraft dient te worden.

Welnu, een koloniale regeering erkent zulk een rechtsregel niet. De inlander, hij die immers voor moreel onmondig wordt gehouden, wien zoo velen heel en al rechtsbegrip ontzeggen, de inlander dan wordt in deze kolonie zwaarder gestraft, dan de blanke, die, naar men meent, zoo veel hooger staat in moraal en in intellect. Dat is onrecht, dat is schandelijk onrecht.

Maar laten we dan zien, of die ten aanzien van zijn plichten zoo onder dwang en druk gehoudenen, althans ten aanzien van hun rechten ruimer bedeeld zijn. Ik zie u glimlachen. Welnu, neen, ik zal u dan ook niet vervelen met een droge en toch pathetische opsomming van de weinige rechten, welke de inlander bezit, de veel geringere rechten tegenover de zoo veel meerdere plichten, die hem zijn opgelegd. Dat weten we allen reeds.

Maar nogmaals, dat is onrecht, schandelijk koloniaal onrecht. Is het niet de plicht van wien ook, en dan toch zeker die van een vooruitstrevende volkspartij als de onze, om tegen dit onrecht te velde te gaan, ten strijde te trekken?

Ge moet niet aanvoeren, dat de rechters verzachtende omstandigheden kunnen doen gelden, want zulk argument snijdt geen hout.

Ik zal de laatste zijn, om niet gaarne en gul te erkennen dat vele, vele van onze landraadrechters met waarlijk edele gevoelens van menschelijkheid bezield zijn, wanneer zij recht te spreken hebben over de justiciabelen. Maar wat zegt dat? Wat kan dat anders zeggen, dan dat ook zij het systeem van recht in Indië veroordeelen en in zijn werking zoo min noodlottig als mogelijk wenschen te doen zijn?

Want dáár is de fout: in het systeem. Het systeem van recht in deze gewesten is een systeem van onrecht. De inlander moet hier volgens dat systeem zwaarder gestraft worden dan de Europeaan. En nu kome men mij ook niet verklaren, waarom het zus en waarom het zoo is. Want och, dat weten wij allen wel. Alle motieven en argumenten zijn te verwerpen, wanneer zij niet de kwestie in het hart treffen: dat is wanneer zij niet *erkennen*, dat om de hooghouding van het gezag zulk systeem van onrecht nóódig is, om n.l. het gezag der weinigen over de velen te doen voortduren.

Maar wat is het voor een gezag, dat gebaseerd moet zijn op onrecht? Voor zulk een gezag voelen voorname geesten slechts afkeer en verachting; ik zal niet zeggen wát men daarvoor gevoelen moet, want ook tegenover de vrijheid om zijn meening te zeggen is een systeem van onrecht, het verbod der vrije gedachteuiting, in werking gesteld.

Ge kunt om opportuniteitsredenen nóg zoo veel motiveeringen aanvoeren voor de noodzakelijkheid van zulk systeem van onrecht in een kolonie, ge kunt met andere woorden net zoo imperialistisch zijn als ge wilt, ik zal u daarop dan steeds weer het antwoord geven, dat wij met

kapitaalkrachtige Indië, betaalt de meeste belasting en hoeveel meer dan de goed geld verdienende blanke. Hier heerscht een systeem van het belasten der armoede in de allereerste plaats en daarna zal men dan nog eens gaan denken aan de beurren, die gezwollen zijn van het goud.

Welnu, dan moet die belastingwetgeving maar eens eindelijk gaan plaats maken voor een systeem van rechtvaardigheid.

De opheffing der rechtsongelijkheid brengt mede een wijziging in de rechtspleging. Er zijn stemmen gehoord van deskundigen, die waarschuwden voor zulke reorganisatie. Met het adatsrecht zat men in de maag. Maar er zijn zeker evenveel stemmen van even deskundige personen opgegaan vóór de doorvoering van een uniform recht. Dergelijke zaken moeten wij overlaten aan de deskundigen ter regeling. Wanneer maar eenmaal het beginsel der rechtsgelijkheid aangenomen en erkend is als het eenige beginsel, dat een regeering leiden mag in haar taak van opvoeding van een geheel volk, gaat de rest van zelf.

De rechtsongelijkheid bestaat ook ten aanzien van het grondbezit.

Er is eens een groote en brutale mond geweest, die verzekerd heeft dat het een eerezuil was voor de nederlandsche natie, dat zij den inlander in het ongestoorde bezit had gelaten van zijn grond en dezen grond beschermd had tegen vervreemding. En er zijn daarna onwetende monden en onwetende pennen genoeg geweest, die deze brutale uitspraak, welke de waarheid verkrachtte, hebben nagegalmd en nageschreven en nu is het bijna geworden een axioma, dat de nederlandsche natie zoo'n edel beginsel in practijk heeft gekracht ten aanzien van het grondbezit der inlandsche bevolking. Maar die pluim behoort niet op den hoed der nederlandsche natie. In de eerste plaats toch is die idee niet uitgegaan van de nederlandsche natie, noch ook van eenig Nederlander, want het systeem van bezit van den grond door de bevolking van dien grond is een polynesisch en geen westersch denkbeeld. De nederlandsche staatslieden hebben het beginsel eenvoudig over-

genomen, omdat het hun te gevaarlijk scheen om den grond van de inlandsche bevolking te ontnemen. Anders ware óók die roofgeschied in den loop der eeuwen. En dan komt daar nog iets bij, dat de heele eerezuil onderste boven doet kantelen. Want de wijze, waarop de inlandsche bevolking beschermd heet te worden is beneden allen lof. Het heet, dat de inlander bezitter is van den grond. In waarheid is het groot-kapitaal, dat de liefderijke zorg van alle opvolgende regeeringen heeft genoten, bezitter van den grond van Indië. Het heet, dat de inlander als hij honger lijden moet, hij dat dan toch in elk geval kan doen in zijn eigen krot. God allemachtig—het moet wel een verheffend gevoel zijn, honger te lijden bij je zelf thuis.

En eindelijk is het niet waar, dat het grondbezit den inlander zoo voordeelig is. Waarom is hier dan geen welvarend volk, wanneer het grondbezit zoo groote en te roemen bron van rijkdom is voor de inlandsche bevolking? Waarom als dat grondbezit zoo geroemd moet worden, verdient een inlander van zijn stuk grond redelijk en naar verhouding niet meer dan een toekang? Hij is even arm als toekang en als landbouwer. Laten we elkander toch vooral niet bedriegen over de waarde van het grondbezit van den inlander, dat ons wordt voorgesteld als de alleenige bron van jubel en vreugde voor den landzaat.

Wanneer de inlander de rechten deelachtig wenscht te worden, die de andere, meer bevoordeelde groepen der bevolking bezitten, dan moet hij ook bereid zijn, om naar de andere zijde rechtsgelijkheid te doen komen. Hij moet dan bereid zijn om de uitsluitende rechten op den grond te deelen met elk ander, die aan de voorwaarden, daarvoor door de wetgevers te stellen, voldoen. Ik zie niet in, waarom een Indiër-van-gemengd-bloed geen bezitter van den grond mag zijn op de zelfde wijze als de inlander, wanneer hij zich bijvoorbeeld deed opnemen in het desaverband en wanneer hij zich onderwierp aan alle bepalingen waaraan ook de inlanders, die andere Indiërs, zich zouden onderwerpen. Wanneer men vreest, dat de

grond dan aan den kleinen landbouwer zou worden ontfutzeld, welnu, dan twijfel ik niet, of de adviseurs der regeering zullen weten te treffen de maatregelen, welke noodig zullen zijn ter voorkoming van zulke dingen. Maar overigens, och men behoeft de werkelijkheid maar te raadplegen om te weten, dat het zoo hooggeroemde grondbezit van den inlander op Java eigenlijk niet meer dan een fictie is. De oud-assistent-resident Schmalhausen heeft uitgerekend, dat het gemiddeld grondbezit in de residentie Bagelen, naar ik mij meen te herinneren, niet meer dan een halve bouw besloeg. Gemiddeld! Er zal dus een overgroote meerderheid zijn van de bevolking; die nog géén halve bouw grond zijn eigendom kan noemen. Waarlijk, gelóóft men, dat de bezitters van den grond op Java, de overgroote meerderheid daarvan, in gunstiger positie verkeert dan de Javaan, die geen grondbezit heeft en met een ambacht of handwerk in zijn levensonderhoud moet voorzien?

Maar we kunnen lang en kort over deze zaken spreken—één ding moeten we erkennen vóór alles: dat de rechtsongelijkheid zoo spoedig mogelijk moet worden opgeheven. En dat heeft de Indische Partij in haar program opgenomen.

De Weerbaarmaking van Indië.

Het volgend punt op het program der Indische Partij is *het weerbaar maken van de Indiërs voor de eventueele verdediging van den bodem tegen vreemde overweldigers*. Daar is heel wat gif gezogen uit deze bewoordingen. Men heeft dadelijk gedacht: „met die vreemde overweldigers kan alleen Holland bedoeld zijn." Nu begin ik met te vragen: Wanneer dat inderdaad zoo ware, aan wien de schuld, dat Holland na zoo lange eeuwen van overheersching zich geen anderen naam heeft weten te verdienen dan dien van overweldiger?

Maar het is niet zoo. En het is juist, opdat men er niet in zou lezen, hetgeen de ons onvriendelijk gezinde menschen er zoo gaarne in *zouden* lezen, dat aan het begrip

overweldiger werd toegevoegd „vreemde". Zoo zou het dan toch niemand kunnen beangstigen.

Wat echter is onze bedoeling met het weerbaarmaken van den Indiër? Niets minder dan een vaderlandschen plicht en een vaderlandsch recht hem op te leggen en te schenken. Wij zijn op het oogenblik niet in staat ons land te verdedigen. En waarom niet? Alleen omdat de nederlandsche natie er blijkbaar zoo van overtuigd is, dat zij in haar koloniale taak te kort geschoten is, dat zij het niet *waagt* een wissel te trekken op de dankbaarheid der bevolking. *De regeering is bang voor ons en zal er zorgvuldig tegen waken, dat wij wapenen in handen krijgen.* Wat dan, wanneer de Indiërs die wapenen nu eens gingen gebruiken tegen de regeering zelf?

Toen de Balkan-staten met elkander aan het vechten waren, scheelde het een oogenblik heel weinig, of er was een groote europeesche oorlog uitgebroken als gevolg van dien krijg. Dan zouden de westersche mogendheden elkander zóó in de haren zitten, de groote staten zouden zóó zeer de handen gebonden zijn, dat zij zich zeker niet met het lot van kleinere staatjes en kleine, koloniën bezittende moederlandjes zouden kunnen inlaten. En wat dan? Zou het dan niet mogelijk zijn, dat bij voorbeeld Japan zijn expansie naar het zuiden zou beginnen. Zou daardoor dan niet de hollandsche driekleur hier in deze landen worden neergehaald en zou dan niet de japansche banier hier worden geheven, even rustig als op een paradeveld, want de Indiërs zouden niet de minste belemmering den Japanners in den weg kunnen leggen, wijl het nederlandsche moederland steeds vrees gehad heeft voor ons, Indiers, waardoor het zich er steeds van heeft verre gehouden, de Indiër te wapenen.

En toch is het een dure plicht, niet alleen van ons, Indiërs, om ons vaderland te verdedigen, het is tevens een verheven *recht* dat te mogen doen.

Wij zijn immers bereid om dien plicht, dat recht op ons te nemen? Wij willen toch, wanneer wij dan van meester moeten veranderen, *weten*, welke de nieuwe meester zal

zijn en wij willen toch onze keuze van meester pogen zelf te bepalen?

Waarom stelt men geen algemeenen dienstplicht in? Ik ben geen groot vriend van het militairisme maar wel ben ik een vriend van tucht en de militaire tucht is een uitstekend oefeningsmiddel voor een ieder, misschien voor ons, Indiërs, meer dan voor anderen. Ook om andere redenen is de militaire dienst aan te bevelen. Kijk, wanneer onze indische jongens in het leger gaan op den leeftijd van bijvoorbeeld achttien of negentien jaren en zij verlaten als sergeant bij voorbeeld het leger na twaalf jaren dienen, dan staan zij met een klein pensioentje voor het leven, waarvoor zij dan nog jong genoeg zijn om er aardig wat van te verwachten. In elk geval verkeert zulk een in veel betere positie dan de jonge kerel, die op zijn zestiende jaar klerk wordt op een gouvernements bureau en mischien op zijn zestigste wordt gepensionneerd als derde commies.

Men meent echter, dat het kazerneleven de jongens geheel zal bederven. Nu is in de eerste plaats al heel veel verbeterd in dit opzicht. Het gehalte onzer koloniale troepen is heel veel beter dan voor een jaar of tien of nog langer. Maar ten overvloede zou dan toch waarlijk wel een middel gevonden kunnen worden om hierin tegemoet te komen. Men zou b.v. „Einjähriger"—kazernen kunnen opzetten.

Ik heb ter aangewezen plaatse het oordeel van regeeringskringen ingewonnen omtrent de invoering van algemeenen dienstplicht. Men voelt er wel wat voor en er schijnen inderdaad reeds op papier uitgewerkte plannen te bestaan. Op papier — want in werkelijkheid verzet men er zich tegen. En dat op verschillende gronden. De eenige ware reden is reeds genoemd: men is n. l. bang voor ons, Indiër. Is die vrees op zich zelf geen veroordeeling van het tot dusver gevoerde koloniale beleid? *Waarom* is er vrees voor onze gevoelens? Heeft 't moederland 't er dan naar gemaakt, dat zij thans vreest voor uiting van wrok?

Vooral is men bevreesd voor de inlanders. Des noodig zou men nog van jaar tot jaar de Indiërs-van-gemengd bloed onder de wapenen roenen en daarmede ons jaarlijksche lichtingen van 5 á 600 man krijgen, maar zich te wenden tot de inlandsche bevolking, die telken jare duizenden reservisten zou kunnen opbergen — neen, dat durft men niet aan. Hoe zou het met die reserve-vorming moeten gaan? Het is hier niet de plaats om ons in details te verdiepen maar b. v. zou men een bepaling kunnen maken om jongelieden van 18 of 19 jaar gedurende 10 maanden 't eerste jaar onder de wapenen te roepen. Zij zouden dan elke drie jaar daarna 10 dagen b. v. weder reservediensten kunnen verrichten. Het stelsel zelf is alweer een kwestie van details; hoofdzaak is dat men in beginsel tot den algemeenen dienstplicht besluit.

Aldus werd door mij opgemerkt. Men had bezwaren. Bezwaren, vaak van zoo geringe beteekenis, dat zij maar al te slecht wisten te verbergen, welke gronden er *niet* aangevoerd werden. Eerst heette het, dat 't invoeren van den dienstplicht voor inlanders zoo moeilijk was, wijl er voor hen geen burgerlijke stand bestond. Mijnerzijds werd daartegen aangevoerd dat men dan een burgerlijken stand zoo spoedig mogelijk diende in te richten.

Ja, maar heette het toch weer, dat is zoo gemakkelijk niet.

Ik bestreed dit — men hadde eenvoudig loerah's en djoeroetoelissen der desa aan te zeggen, dat zij voor de bijhouding van de registers van burgerlijken stand hadden te zorgen.

Ja, maar — ge moet niet lachen bij wat nu volgt, — ja maar, er waren zelfs djoeroetoelissen, die niet schrijven konden.

Het eenig antwoord daarop was, dat men trachten moest schrijvers aan te stellen, die wèl schrijven konden.

Dergelijke uitvluchten toonen wel aan hoe weinig ernstig deze zaken worden overdacht. Mij is bekend, dat de Theosofische Vereeniging voor de inlandsche leden bezig is met de samenstelling van een soort burgelijken stand. Dat

ontmoet niet de minste bezwaren. In een tweetal regentschappen op Java moet eveneens een begin zijn gemaakt met de invoering van een burgerlijken stand. Ook dat gaat. En kan men geen dorpschrijvers vinden, die schrijven kunnen, welnu men stelle dan voor vier of vijf desa's mantri's voor den burgerlijken stand aan.

Dat kost geld, was toen 't bezwaar. Precies, dat is een houtsnijdend bezwaar: 't kost geld. De indische regeering houdt heel en al niet van dingen, die geld kosten.

Mij werd er toen op gewezen, dat er geen geld *was*, dat elke nieuwe begrooting immers deed zien, dat er geen meerdere uitgaven waren te doen.

Dat heb ik dadelijk bestreden. Het *is* geen argument ons toe te voegen: er is geen geld voor, wanneer ons alle medezegging wordt geweigerd in de besteding van 's lands gelden. Wanneer wij medezegging hadden, was er waarschijnlijk wel geld. Neen, dan was er *zeker* geld. Waarom was de eerste post op de begrooting der Fillipijnen volksgezondheid; de tweede post volksonderwijs, de derde maatregelen van economisch belang voor de bevolking — en waarom was hier no. één op de begrooting: defensie? Daar wordt iets zeer teekenends mee onthuld. Dit n. l. dat de Amerikanen blijkbaar hun koloniën beheeren voor de koloniën zelf, en dat Holland koloniseert voor het moederland. Wanneer de kolonisten medezeggingschap hadden in de besteding van 's lands gelden, dan zouden ongetwijfeld geen 150 millioen gulden besteed worden aan oorlogsscheepjes, alleen gebouwd om roemvol in den grond geboord te worden.

Men verdedigt Indië niet afdoende met oorlogsschepen en ingehuurde bataillons. Het volk der Indiërs alleen is in staat om Indië te verdedigen, afdoend te verdedigen tegen welken overweldiger ook. Maar daartoe moet het weerbaar worden gemaakt. Daartoe moet de vrees van het moederland verdwijnen voor het volk, dat het zoo heilzaam en zegenbrengend heet te koloniseeren.

Hoe bang men voor ons Indiërs van gemengd bloed is, blijkt uit de malle vrijwilliger-korpsen, welke men heeft meenen te mogen toelaten. Er is alleen één korps

te Medan opgericht. Wat zegt, dat ook deze bepalingen niet in overeenstemming waren met de wenschen, gevoelens en met gedachten van de hiergeborenen. Het vrijwilligerskorps te Medan wordt nagenoeg uitsluitend gevormd door Hollanders. De Indiërs wenschen zich niet te onderwerpen aan bepalingen, dat zij in oorlogstijd zullen worden beschouwd als militairen, zij willen geen eed van trouw afleggen en zich daaraan onderwerpen, niet wetende, tegenover welken vijand zij zullen komen te staan. Het pleit voor ons, Indiërs, dat wij ons niet als schapen willen doen behandelen, die men ter slachtbank voert.

Komaan, 't moet elk uwer die mij hoort duidelijk zijn, dat Indië weerbaar moet worden gemaakt, door de weerbaarheid zijner zonen. Laten wij zelf reeds beginnen en vereenigingen voor schieten, jagen en militaire oefeningen oprichten. Misschien doet ons vaderland spoedig een beroep op ons geoefend oog, op onze bereidheid om offers te brengen.

Onderwijs.

Het negende punt op ons program is van zeer groote beteekenis. Het betreft ons onderwijs: *Het unificeeren, uitbreiden, verdiepen en verindischen van het onderwijs, dat in alle opzichten op de economische belangen van Indië moet worden gericht, waarbij geen ras-, sexe of kaste-onderscheid mag worden toegelaten en dat opgevoerd moet worden tot den hoogsten trap, welke te bereiken is.*

Wat de Indische Partij wil is eigenlijk eenvoudig. Gebroken moet er worden met het malle systeem der systeemloosheid, waardoor ons onderwijswezen zich onderscheidt. Wij hebben nu scholen voor Europeanen, scholen voor Chineezen, scholen voor Inlanders, en als we een beetje verder zijn hebben we ook scholen wellicht voor halfblanken, drie kwartblanken, voor heelemaal-adelijken en halfdito, en god weet welke nuances van aristocratie meer.

De Indische Partij wil een geunificeerd onderwijs, één soort onderwijs voor iedereen.

Men zegge nu niet, dat dit niet mogelijk is, dat de inlandsche kinderen het onderwijs in het hollandsch zoo belemmeren, want och, in de eerste plaats staan vele zoogenaamd europeesche kinderen helaas in niet gunstiger positie tegenover de nederlandsche taal dan de kleine inlandertjes, maar bovendien bedenke men dan maar, in goeden wille, een methode om dat bezwaar te ondervangen. Ik ben een leek op onderwijs-gebied. Toch zou ik wel kans zien om aan de moeilijheid van een vreemde taal te gemoet te komen. Men zou voorbereidende klassen aan de lagere school kunnen verbinden, waar uitsluitend, al spelenderwijs, hollandsch werd geleerd aan de kleuters. Nu kome men niet met gezochte argumenten van dat de practijk er zich tegen verzet, want ik heb een tegenbewijs uit de practijk zelf. Ik ben, zooals de meesten uwer wel weten, in de fransche kolonie Algerië geweest om het onderwijsvraagstuk aldaar te bestudeeren. En ik heb daar opgemerkt op verschillende plaatsen, dat die voorbereidende cursusjes voor fransch zeer goed voldeden. Wanneer men daar in de zoogenaamde *territoires civieles*, de noordelijke districten zijn dat, aan de kust, een school bezoekt, ziet men ongeveer een gelijk aantal, vaak ook een geringer aatal inlandsche knapen onder de blanke kinderen of de Algerijnen, dat zijn de alles behalve loyale afstammelingen van Franschen, Spanjaarden, Italianen, Malthezers, Kabylen, Arabieren, Mooren, Tourki's etc.. In de *territoires militaires* daarentegen, de zuidelijke districten, waar nog weinig Europeanen verblijven, kan men een blond krullekopje zien zitten tusschen de overmaat van donkergekleurde leerlingen. En ik heb met groote belangstelling gevraagd, of het wel eens is voorgekomen, dat het blanke velletje van een fransch knaapje zwart geworden is door 't zitten naast donkere kameraadjes. In de kolonie was zulk een geval nog niet voorgekomen.

Waarom zou 't dan hier wel gebeuren? Waarom zou hier wel lichamelijk of zedelijk bederf het gevolg zijn van de unificatie van onderwijs?

De Indische Partij gelooft daar niet aan.

De blanke kindertjes kunnen van de donkere kleuters zeer veel leeren op elk ander gebied. De inlandsche jeugd is veel leergieriger, veel rustiger dan de blanke jeugd. Dat zij daartegenover van de blanke leerlingen in ruil voor wat zij geeft 't hollandsch leert — wat kan daar dan toch in alle recht tegen zijn? Eerst dan, wanneer we een geunificeerd onderwijs hebben, zullen alle braak liggende intellectueele krachten ten bate van ons vaderland kunnen worden aangewend. Eerst dan komt hier de zoo hoog noodige intellectsconcurentie, zonder welke de exploitatie der hulpbronnen van ons vaderland toch maar altijd een onvoldoende, een halfslachtige zal zijn.

Maar ook hier, bij de unificatie van het onderwijs, zonder onderscheid van ras, klasse of sekse, speelt de meerderheidswaan der overheerschers de toekomst van ons vaderland parten.

En daartegen moet de Indische Partij front maken.

Wat wordt er verder bedoeld met de uitbreiding van ons onderwijs? In de eerste plaats, dat het *aantal* scholen nog heel veel grooter moet worden. Ieder zal het met mij eens zijn, dat er ook in dit opzicht nog geen sprake is van systeem in ons koloniaal onderwijs. In de kolonie Algerië zijn op drie milliöen inwoners, drie volwaardige lycée's en een paar kleinere inrichtingen van middelbaar onderwijs.

Op het gebied van het lagere, het elementaire onderwijs slaat alweer de fransche kolonisator een veel schitterender figuur dan de Nederlander.

Maar de Franschman, die in de meeste opzichten den Hollander niet tot voorbeeld behoeft te worden gesteld heeft geestdrift, *élan* voor de kultuurtaak van zijn vaderland, welke de nuchtere Hollander, die vóór alles vraagt naar de rentabiliteit van een handeling of insteling, geheel mist.

Er moeten scholen komen — en met veel spoed op elk gebied, waarop zij in het moederland reeds bestaan. Wanneer maar éenmaal het beginsel der unificatie wordt aangenomen, zal men dra zien, dat men nauw snel genoeg de onderwijsinrichtingen kan bouwen. Wanneer nu eens een instituut onvoldoende bezocht en bevolkt wordt, roept

men dadelijk uit: zie, daar heb je 't weer, de Indiërs zijn te laks en te indolent.

Maar er wordt dan voor het gemak maar bij vergeten, hoe oneerlijk men is, want voor de grootste categorie van inwoners dezer landen zijn de meeste dier onderwijs inrichtingen gesloten. Integendeel wij kunnen nooit genoeg scholen bekomen, wanneer eenmaal een eerlijk beginsel in ons onderwijs wordt doorgevoerd. Evenwel, het gevolg daarvan is, dat men vele millioenen moet besteden daaraan, en dus b. v. malle plannen van defensie en oorlogsbodems voor 150 millioen moet prijs geven.

De onderwijskrachten dienen voorts in dit land zelf te worden aangekweekt en niet elders. Kweekscholen moeten in 't leven worden geroepen, vele, en zij moeten toegankelijk zijn voor ieder — geen onderscheid mag gemaakt voor ras of kaste. Dan eerst komt men op den richtigen weg.

Wat wordt bedoeld met de verdieping van ons onderwijs? Dat slaat op de opvoering der leerprogramma's. Het onderwijs moet opgevoerd worden zoo hoog als mogelijk is, en minstens op gelijke hoogte worden gebracht als het onderwijs in het moederland.

Wij hebben er een recht op — een Recht, dat moet men toch maar niet zoo kalm wegcijferen! — dat wij, onderdanen van een staat, onze toekomst in dien staat zullen verovеren, overeenkomstig onzen aanleg, onze vermogens, onzen wil. De staat, die ons dwingt in hem te gelooven, die ons belet ons van hem los te scheuren, heeft de plicht ons ook te geven, wat hij belooft te geven: onze toekomst. Dat is de wijsgeerige kant der kwestie. Er is echter ook een even dwingende practische zijde van het vraagstuk. Het is het staatsbelang zelf, dat ons in staat moet stellen ons intellect te geven aan zijn dienst, aan den dienst van ons vaderland. Het is een onmogelijkheid dat een land het intellect zal verschaffen noodig voor de ontwikkeling van zich zelf en van een ander land, een ander volk tegelijk. Het is een nog grootere onmogelijkheid, dat een klein landje als Holland op den duur aan de voor het moederland veel te groote kolonie, Indie, de intellectueele krach

ten zal leveren, die noodig zijn voor de verovering van de toekomst van ons vaderland. Er is tegen deze verzekering, deze stelling, geen enkel argument aan te voeren.

De intellectueele krachten, noodig voor de ontwikkeling van Indië, moeten in Indië zelf worden aangekweekt en niet daarbuiten. Een volk van 40 en meer millioenen verspreid over een gebied, zoo uitgestrekt als dat van ons vaderland, kan niet worden grootgebracht door geimporteerd intellect, het geringe overschot van de te geringe intelligentie voortgebracht door een volkje van zes millioen, levende op een stukje grond, dat een veertigste, vijftigste gedeelte beslaat van ons grondgebied, in een andere zone onder andere verhoudingen gelegen.

In Indië zal het intellect moeten worden gevonden, noodig *voor* Indië. En daarvoor is noodig een permanente verdieping van het onderwijs, een voortdurende verhooging van het peil daarvan. Op elk gebied moeten wij dat hoogere en hoogste onderwijs hebben, ge moogt het noemen hoe ge wilt — dat is bijzaak.

't Zij academiën, hoogere vakscholen, universiteiten, om 't even — maar alweer moet het beginsel aanvaard worden hiervoor onderschreven. Wij gaan gelukkig vooruit. Onze universiteit is nog maar een kwestie van tijd.

Over die universiteit — nog maar één enkele inrichting van de vele, die wij moeten hebben — moet ik wat uitweiden.

Het is juist voor de bestudeering der hoogere onderwijskwestie in een kolonie, dat ik mij in opdracht der in 1909 opgerichte Indische Universiteitsvereeniging naar Algiers heb begeven. Daarover verschijnt weldra een vrij lijvig rapport, als uitgave der I. U. V. Het was mij een grief, dat wanneer wij koloniën, in beheer van andere mogendheden, beschouwden, vooral sterk de verwaarloozing op onderwijs gebied *hier* moest opvallen. De Amerikanen hebben de jonge kolonie der Filippijnen haar hooger onderwijs geschonken. De Engelschen hebben in hun koloniën dit vraagstuk niet vermeden tot oplossing te brengen. De Duitschers zelfs te Kiaotsjao hebben begrepen dat voor de verbreiding van den duitschen invloed noodig was, dat de Duitsche Gedachte door het onderwijs toegang moest

worden verzekerd tot de nieuwe overzeesche gebieden. En ten slotte heeft de fransche natie haar kolonie Algerië eveneens het hooger onderwijs gegeven, waarop de kolonisten recht hadden — zelfs waar die kolonisten nog geen 24 uur varens van een groote fransche haven af waren.

Waarom dan moet de Indiër hier zijn hooger onderwijs halen op 17000 mijlen afstands, waartoe hij niet in staat gesteld wordt, kan worden door een in gebreke blijvend moederland?

De ongerijmdste bezwaren worden aangevoerd, wanneer men over het hooger onderwijs hier begint.

Het heet dadelijk — want er wordt maar al te veel uitgeflapt — dat een indische hoogeschool gebrek aan leerlingen zou hebben. Wat een dwaasheid, wanneer men staat tegenover een volk van op Java alleen 32 millioen units, bezield als dat volk is van een machtigen drang naar meer weten. En hoezeer de practijk ook hier weer met alle grauwe theorie spot, bewijst het feit, dat de universiteit te Algiers, op 1 Januari 1910 geopend, in October van dat zelfde jaar ongeveer 1500 studenten telde, en dat op een bevolking van slechts drie millioen zielen. Naar dien maatstaf zouden wij reeds van den aanvang af niet genoeg hebben aan één hoogeschool.

Maar, roept men dan verschrikt uit, wilt ge dan ook den inlander en Chinees toelaten tot die hoogeschool! Wat een domme vraag — zou de Indische Partij eenige rassenscheiding mogen toelaten? Natuurlijk is een indische hoogeschool er voor *alle* Indiërs.... en zelfs ook voor de Anti-Indiës. Zou men misschien wederom alleen voor de Europeanen en zoogenaamde Europeanen zulk een kostbare onderwijsinrichting willen open stellen om haar tot een onvermijdelijken ondergang te dwingen? Dat schijnt dan wel zoo.

Van andere zijde heet het, dat een hoogeschool ondemocratisch is. Dat is een heel mooi woord, waarmede goed geschermd kan worden. Wat wordt er mede bedoeld? Dat Nederland bizonder ondemocratisch is misschien, wijl het vijf inrichtingen van hooger onderwijs telt? Of dat in Indië eerst het lager en middelbaar onderwijs op peil gebracht

behoort te worden? Wie zal tegenspreken dat dat wenschelijk is. Maar moet men dan 't ééne laten om 't andere te doen? Zijn het niet de universitair opgeleiden, die straks de krachtigste werkers zullen zijn voor de ontwikkeling van het onderwijs? Is het niet juist de universiteit, die de democratische leiders van het volk levert? Wat is dan toch het ondemocratische in den eisch van hooger onderwijs? Alleen de geldkwestie ten slotte — geen uitgave voor een betrekkelijk kleine groep van gegadigden? Maar dan is hooger onderwijs, ja zelfs middelbaar onderwijs altijd ondemocratisch. En hebben diegenen, die nu zoo ach en wee roepen, zich ook verzet tegen de ondemocratische geldverspilling voor de defensie ten bate van een moederland alleen, zooals ze nu wordt opgevat? Of tegen de kerstenings- propaganda, gedreven met mohammedaansch geld?

Weer anderen zeggen: de Universiteit moet uit het volk groeien. Ze zeggen het zoo lang, dat ze in het geheel niet meer zien, dat onze hoogeschool bezig is te groeien. Dit jaar nog meent de I. U. V. een begin te maken met den opzet van het gebouw voor de indische Hoogeschool. Is het gereed, dan zal zij het de regeering aanbieden. Wat dan? Wat zal de regeering dan doen, tegenover zoo grooten drang uit de bevolking? Ik denk, dat ze het gebouw in ontvangst zal nemen en er een hospitaal van zal maken.

Maar hoe het zij, dit zijn alle weer details. Het groote beginsel dient ook hier vóór alles te worden aanvaard: Indië moet een onderwijs hebben, opgevoerd tot den hoogsten trap, welke te bereiken is.

En nu eindelijk de verindisching van het onderwijs. Gij begrijpt, wat hiermede bedoeld wordt: het onderwijs moet aangepast worden aan de behoeften van Indië. Dat is tot nog toe het geval niet. Reeds eerder hier heb ik er op gewezen, dat ons onderwijs ons het eigen vaderland niet doet kennen. Wij leeren op de indische scholen niet of bitter weinig van Indië's historie. Ja, zelfs gaat de verwaarloozing daarvan zoo ver, dat men niet eens ons leert de van groote ondernemingsgeest en daadkracht getuigende historie van de opkomst der *Nederlanders* in Indië, Nu

is, — voor de zooveelste maal — dat alles niet noodig om koffie, tabak of suiker te planten. Maar wel is andere kennis daarvoor noodig, de kennis namelijk van klimaat en bodemgesteldheid, van 't stroomgebied der rivieren, van bevolkingsaard en van zooveel meer. Dat alles is wel noodig, niet alleen om koffie te planten, maar ook om zich met veel meer kans op succes te kunnen toeleggen op de exploitatie van de hulpbronnen van ons land.

Dat dit nog immer niet wordt noodig geacht!

Wij zien in Algerië, dat deze eisch van de kennis der eigen gebieden in zoo ver mogelijk uitgebreiden zin wel wordt aanvaard. Een ingenieur, die aan de universiteit te Algiers promoveert, is niet de bezitter van een *fransch* diploma, maar van een *algerynsch* diploma. D. w. z. dat hij voor alles geleerd heeft, wat hem in het maatschappelijk leven *in Algerië* zelfs van nut kan zijn. Hij heeft een specifiek-algerijnsche studie doorloopen. Dat is hier niet het geval. Bij wijze van spreken en als grove illustratie zou men kunnen zeggen dat een indisch ingenieur, die van Delft komt, beladen is met heel veel kostelijke wetenschap: op een haar weet te berekenen waar hij tin moet delven n Samojedië, maar niet weet dat er tinmijnen zijn op Banka en Billiton.

Ik heb hiervóór railleerend gesproken over de dwaze zucht op school, om ons de namen der hollandsche dorpjes en gehuchtjes uit het hoofd te doen leeren. Er is ook in dit opzich wel wat verbeterd wanneer ik zie en hoor wat mijn oudste dochtertje op de school thans leert, bemerk ik zeer goed, dat er een aanzienlijke verbetering is gekomen in de leermethoden. En daarvoor dient aan de onderwijzers zeker hulde gebracht te worden. Maar er is nog ontzaglijk veel te doen opdit gebied. Ook nu nog geloof ik, *par manière de dire*, dat onze kinderen wel goed op de hoogte worden gebracht van het stroomgebied van de Amazone en van de plaatsen waar de IJssel haar rivier klei deponeert, maar van de indische stroomen weten zij niet veel.

Toch moet daarop juist gewerkt worden — op de bijbrenging van *indische* kennis door ons *indisch* onderwijs. Wanneer wij de schoolbanken verlaten hebben, moeten we voor

het practische leven in *Indië* met kennis van *indische* zaken en dingen toegerust zijn, opdat wij die kennis kunnen gebruiken om in ons levensonderhoud te voorzien. Dat is een dwingende eisch. En het is geen blijk van doorzicht bij onze regeerders, dat zij dit niet inzien. Het is heel goed, dat wij weten dat in 1600 de slag bij Nieuwpoort is gestreden, het is heel nuttig dat we fransch kennen, maar het is voor ons van heel veel meer beteekenis, dat wij weten hoe padi geplant wordt en dat wij maleisch kennen. Ik vind het een bedroevend verschijnsel en een beslist gebrek in mijn opvoeding, dat ik mij wel correct kan uitdrukken in fransch, engelsch of duitsch — en niet in maleisch of javaansch. Die laatstbedoelde inheemsche talen moeten geleerd worden op de lagere school in plaats van fransch en dan verder: indische botanie, indische zoölogie, indische geologie, indische historie — kortom *Indië* moet ons, Indiërs, worden bekend gemaakt. De eischen van het leven wijzen onverbiddelijk in *die* richting. De algemeene ontwikkeling behoeft daarom vooral niet te worden verwaarloosd. Het is nuttig, dat wij heel wat weten van Assyrië en Babylonië en van de Ptolemaeën, maar het is nog nuttiger, dat we bij voorbeeld de indische gouverneurs-generaal kennen —en het is het allerbest, dat we het een *en* het ander kennen.

Dat wordt in ons program bedoeld met de verindisching van ons onderwijs. Wij moeten de westersche methoden hier niet ongewijzigd overnemen, omdat wij in een oostersch land leven met geheel andere behoeften, onder geheel andere verhoudingen.

Indischen Invloed op het Landsbestuur.

Het volgende punt van ons program is: *het vergrooten van den indisch gezinden invloed op en in het landsbestuur*. Dit is een punt, dat de Indische Partij in staat stelt al spoedig actief en met verwijzing naar resultaten op te treden. Natuurlijk is het dringend noodig, dat in het landsbestuur de Indië-goed gezinde invloed sterk gemaakt wordt. En

het best is dat te bereiken door hen, die met het program der I. P. instemmen, dien invloed in het bestuur te bezorgen. Hoe evenwel? Het moederland is zoo naijverig op zijn macht dat het nog maar alleen enkele gemeente-colleges uit handen heeft gegeven, waarin de Indiërs hun afgevaardigden kunnen heenzenden.

Laten wij dus zorgen, dat wij die colleges veroveren, waar we kunnen. Eerlang zullen ook de leden der gewestelijke raden gekozen moeten worden, ongetwijfeld zullen wij ook een kolonialen raad afdwingen en eindelijk, in nog verdere toekomst zal het indische parlement niet *kunnen* uitblijven.

Welnu, de Indische Partij moet zich daarop nu reeds voorbereiden. De I. P. moet trachten om elken zetel in welk college ook en zelfs in de van nog zoo bitter weinig beteekenis zijnde gemeenteraden te winnen. Zij moet dus als Kiesvereeniging in dit opzicht werken. Eerst voor de gemeenteraden, dan voor de gewestelijke raden en wanneer eenmaal hoogere colleges van regeering zullen zijn afgedwongen, dan zullen onze partijgenooten ten aanzien der verkiezingsorganisatie en der verkiezing-mechaniek reeds zoover zijn, dat zij ook b. v. naar een indisch parlement hun Indiërs-afgevaardigden zullen kunnen heenzenden. Dan eerst zal onze partij den krachtigen ruggesteun hebben, welken zij behoeft. In de wetgevende colleges zullen de maximen van ons program moeten worden toegepast. De practische invloed dien wij dan zullen zien uitgaan van ons program op de wijze van bestuur dezer landen, zal ten voordeele strekken van onze ontwikkeling. Waar wij, partijgenooten, er van doordrongen zijn, dat enkel naar *onze* beginselen een richtige staatkundige evolutie voor ons mogelijk is, daar zullen wij dus trachten met alle kracht elken anderen invloed, welken wij dus schadelijk moeten achten, te weren uit de colleges van staat. Onze plicht is het, nu reeds om onze organisatie daarvoor krachtig en sterk te maken, ook in het aankweeken van krachten, die eventueel zitting zullen moeten nemen in die colleges.

Verbetering van den Economischen Toestand.

Het vóór-laatste punt op ons program is: *het verbeteren van de economische omstandigheden der Indiërs in het bizonder ook door versterking van den economisch zwakke.*

Met den economisch zwakke wordt natuurlijk in de allereerste plaats de inlander bedoeld. Want al zijn ook de overige Indiërs niet tot de economischsterken te rekenen, niettemin is de economische positie der inlanders vooral eene, die ernstig verbetering behoeft. De Indische Partij zal zonder ophouden het oog gericht moeten houden op de economische verhoudingen in de inlandsche wereld. Daar moeten reusachtige veranderingen in komen en zeker is een der meest geëigende middelen daartoe de verdieping en de uitbreiding van het onderwijs. Maar ook op ander gebied is zeer veel ten goede aan te brengen. Bij voorbeeld kan door het bevorderen van coöperatieve ondernemingen, door het begunstigen van de organisatie van inlandsche vereenigingen door het steunen van pogingen uit de inlandsche wereld zelf komende, veel ten goede worden gedaan. Door de verbreiding van kennis langs andere wegen, ook door middel van de pers, door de inrichting van inlandsche organen, die zich als partijorganen zullen doen kennen, door de verspreiding van vlugschriften in de inlandsche talen kan mede zeer krachtig worden gearbeid in de aangegeven richting.

Naast den inlander echter dient ook ruime aandacht te worden geschonken aan de economische belangen van den Indiër-van-gemengd-bloed. Toen ik daar net sprak over de rechtsongelijkheid en wees op het grondbezit heb ik met eenige voordacht niet aangeroerd het malle feit, dat een Indiër van gemengd bloed met eenig kapitaal en met werkarmen toegerust in Canada, in Australië en overal elders ter wereld zich een stukje grond oerbaar kan maken, maar dat hij *alleen in zijn eigen land* uitgesloten is van ook maar een duimbreed grondbezit. Dat is een misstand natuurlijk en men behoeft dien niet goed te praten met frasen van lof aan het moederland, dat immers daarmede zoogenaamd de inlandsche bevolking heet te beschermen.

Het is ongetwijfeld waar, dat wanneer de Indiër-van-gemengd-bloed in het algemeen in de gelegenheid werd gesteld gronden in bezit te hebben, aan het woeten van het groot-kapitaal althans ten deele een einde zou zijn gemaakt. Ook, dat de inlander lééren zou van de Indiërs-van-gemengd-bloed, hoe, intensief, den bodem te bewerken, en hoe de vruchten van dien bodem op de beste wijze te gelde te maken.

En eindelijk zouden ook de economisten, die meenen dat Indië alleen maar behoefte heeft aan den economischen strijd, met ons mede moeten gaan, waardoor zeker een gezonde concurrentie in het leven geroepen zou kunnen worden, een concurrentie welke ten gevolge zou hebben, dat de rijke bodem van Java nog veel ruimer product zou leveren dan thans reeds.

Andere Middelen.

Het slotpunt op ons program is een bepaling voor onvoorziene gevallen, waarin de Indische Partij actief zal kunnen optreden. Het luidt: alle andere geoorloofde middelen, welke voor de bereiking van het doel dienstig kunnen zijn. Daarover valt niet in den breede te praten.

Dat is dan het program van onze partij, zeer vluchtig en zooals in een rede slechts kortelijks is uiteen te zetten.

Er is niet aan te twijfelen, dat een ieder, die voor recht en billijkheid voelt, dat ook ieder die een helder oog heeft voor het eigen belang, in onze partij het vaandel geheven moet zien, welk een, laten wij hopen spoedig, overwinnend leger naar het eindelijke doel van onze politieke organisatie zal voeren. Ik ben er van overtuigd, dat, mits slechts de vaandeldragers niet ontbreken, voor de Indische Partij een heldere toekomst is weggelegd.

E. F. E. Douwes Dekker.

STATUTEN VAN DE INDISCHE PARTIJ.

Gearresteerd op de Coustitutie Vergadering te Bandoeng op 25 December 1912.

Artikel 1.

De vereeniging draagt den naam *„De Indische Partij"*, heeft haren hoofdzetel in Indië en afdeelingen daar, waar de werkkring der vereeniging het noodig zal maken haren hoofdzetel en afdeelingen te vestigen, en is aangegaan voor 29 jaren, aanvangende op den 6 September 1912. Thans is de hoofdzetel te Bandoeng gevestigd, doch kan die, zoo noodig, verplaatst worden daarheen, waar het hoofdbestuur zich bevindt.

Artikel 2.

(1) Het doel der Indische Partij is het patriotisme aller Indiërs voor den bodem, welke hen voedt, wakker te roepen ten einde hen te nopen tot samenwerking op den grondslag van staatkundige gelijkstelling om dit indisch vaderland tot bloei te brengen en het voor een onafhankelijk volksbestaan voor te bereiden.

(2) De middelen om dit doel te bereiken zijn:

a. Het aankweeken van een indisch nationalisme door het doen doordringen van de idee eener volkseenheid aller Indiërs; het verbreiden van een algemeene kennis van Indië's kultuurhistorie; het laagsgewijze associeeren van het intellect in de thans nog als verscheiden rassen en tusschenrassen te samen levend bevolkingsgroepen; het wakker houden van het zelfbewustzijn en het zelfvertrouwen;

b. Het verdrijven van rassenwaan en rasbevoorrechting, zoowel op staatkundig als op maatschappelijk gebied;

c. Het bestrijden van pogingen tot opwekking van godsdiensthaat en sectarisme, welke er toe kunnen leiden Indiër van Indiër te vervreemden in stede van hun nationalistische samenwerking te bevorderen;

d. Het versterken van de indische volkskracht door de voortdurende ontplooiïng van den individu te bevorderen in de richting van grooter activiteit op technisch gebied en van zelfbeheersching en geestkracht op zedelijk gebied;

e. Het streven naar de opheffing van de rechtsongelijkheid aller Indiërs;

f. Het weerbaar maken van de Indiërs voor de eventueele verdediging van den bodem tegen vreemde overweldigers;

g. Het unificeeren, uitbreiden, verdiepen en verindischen van het onderwijs, dat in alle opzichten op de economische belangen van Indië moet worden gericht, waarbij geen rassexe-of kasteonderscheid mag worden toegelaten en dat opgevoerd moet worden tot den hoogsten trap, welke te bereiken is;

h. Het vergrooten van den indisch gezinden invloed op en in het landsbestuur;

i. Het verbeteren van de economische omstandigheden der Indiërs, in het bizonder ook door versterking van den economisch zwakke.

j. Alle andere geoorloofde middelen, welke voor de bereiking van het doel dienstig kunnen zijn.

Artikel 3.

(1) Ieder, die zich Indiër gevoelt zonder onderscheid van klasse, sexe of landaard kan als lid van de vereeniging worden toegelaten, wanneer hij (zij) het achttiende levensjaar bereikt heeft, behoudens afwijking van deze laatste bepaling door het H. B., te regelen bij algemeen reglement.

(2) De leden bestaan uit eere-leden, donateurs en gewone leden. Alleen de gewone leden betalen contributie.

(3) Verdienstelijke leden kunnen tot eere-leden worden benoemd door een algemeene vergadering.

(4) De wijze van toelating en van royeering wordt geregeld in het algemeen reglement. De leden zijn van hun aanneming af onderworpen aan de bepalingen van de huishoudelijke reglementen der vereeniging.

Artikel 4.

(1) Het lidmaatschap eindigt:
I. door ontslag op schriftelijk verzoek;
II. door ontzegging van het lidmaatschap;
III. door overlijden.

(2) Het lidmaatschap wordt aan een lid ontzegd bij besluit van de vergadering der afdeeling, waartoe het lid behoort.

(3) Het hoofdbestuur oordeelt op beroep in hoogste ressort of dit besluit zal worden gehandhaafd dan wel vernietigd behoort te worden.

(4) Het voorstel tot ontzegging van het lidmaatschap kan uitgaan:

a. van het bestuur der afdeeling, waartoe het lid behoort. Dat bestuur is in dat geval bevoegd het lid in afwachting van het besluit der voormelde afdeelingsvergadering en de eindbeslissing van het hoofdbestuur te schorsen;

b. van ten minste een derde der gewone leden van de afdeeling, waartoe het lid behoort, onder opgave van redenen.

De redenen, welke tot het doen van het voorstel aanleiding geven, worden het betrokken lid tijdig voor het houden van de vergadering, waarin over de al of niet aanneming van het voorstel tot ontzegging zal worden besloten, schriftelijk medegedeeld.

c. van het hoofdbestuur.

(5) De gevallen, waarin ontzegging kan plaats hebben en de gevolgen daarvan worden geregeld bij algemeen huishoudelijk reglement.

Artikel 5.

De contributie bedraagt minstens f 0.25 's maands naar financieele draagkracht, te beoordeelen door het lid zelf

Artikel 6.

(1) Aan het hoofd der vereeniging staat een hoofdbestuur, van ten minste vijf, ten hoogste negen leden, liefst allen wonende ter plaatse, waar het hoofdbestuur zijn zetel heeft.

(2) De verkiezing van leden van het H. B. wordt bij algemeen huishoudelijk reglement geregeld.

(3) President, secretaris en penningmeester van het hoofdbestuur zijn bezoldigd, welke bezoldiging zal worden geregeld bij huishoudelijk reglement. Ook andere leden van het hoofdbestuur kunnen bezoldigd worden.

(4) In het H. B. zullen slechts zitting mogen hebben niet in actieven dienst van den lande zijnde personen.

(5) Elke drie jaar treedt een deel van het hoofdbestuur af volgens rooster en op de wijze nader bij algemeen huishoudelijk reglement te regelen. De afgetreden hoofdbestuursleden zijn terstond herkiesbaar.

(6) Een afdeelingsbestuur bestaat minstens uit drie leden, doch zal liefst zooveel mogelijk naar het model van het H. B. worden samengesteld.

(7) Om de 2 jaar treedt 't afdeelingsbestuur af, volgens rooster en op de wijze, nader bij algemeen huishoudelijk reglement te regelen. De afgetreden afdeelingsbestuursleden zijn terstond herkiesbaar.

Artikel 7.

(1) De bevoegdheden, de verplichtingen, de samenstelling en de aanvulling van het hoofdbestuur en van de afdeelingsbesturen, de wijze der verkiezingen, de redenen van ontslag van het hoofdbestuur en de afdeelingsbesturen en van de aanneming en ontzetting der leden, hun stemrecht, de wijze van stemmen, het bijeenroepen der vergaderingen, zoomede alle bepalingen, betrekking hebbende op de huishouding, het geldelijk beheer en de verantwoording der geldmiddelen, worden, voor zooverre daaromtrent in deze statuten niet reeds bepalingen voorkomen, geregeld bij algemeen huishoudelijk reglement. In dat reglement mogen geen bepalingen voorkomen in strijd met den inhoud of de strekking dezer statuten.

(2) Het hoofdbestuur kan het bestuur eener afdeeling opdragen het gevoelen der leden in te winnen over een of ander vraagstuk van algemeen belang.

(3) De afdeelingsbesturen zijn in zoodanig geval verplicht, binnen een week na ontvangst van de opdracht de leden

in vergadering bijeen te roepen en uiterlijk acht dagen later van de uitspraak der vergadering mededeeling te doen aan het H. B.

Artikel 8.

(1) Het hoofdbestuur vertegenwoordigt de vereeniging zoo in als buiten rechten.

(2) Aan elke verplaatsing van het hoofdbestuur wordt publiciteit gegeven.

Artikel 9.

Ter uitvoering van de besluiten van het hoofdbestuur handelen en teekenen president en secretaris, of bij tijdelijke ontstentenis hun wettige vervangers.

Artikel 10.

De gelden der vereeniging worden verkregen door schenkingen, door contributies en verdere inkomsten.

Artikel 11.

De gelden en andere baten der vereeniging strekken, na aftrek van hetgeen dient tot betaling van de schulden der vereeniging, uitsluitend tot bevordering en bereiking van het doel der vereeniging.

Artikel 12.

(1) Eénmaal per jaar, zoo mogelijk op 2 Maart, wordt een jaarvergadering gehouden, waarin het H. B. een beredeneerd verslag uitbrengt over de werkzaamheden van het afgeloopen jaar en een overzicht geeft, — voor zoover oirbaar — van de vooruitzichten voor het komende partijjaar.

(2) Tevens wordt verslag uitgebracht door de commissie, jaarlijks in te stellen tot het nazien der op 31 December van elk jaar af te sluiten rekening en verantwoording der geldmiddelen van het H. B.

Artikel 13.

(1) Aan de in het vorige artikel bedoelde jaarvergadering wordt zooveel mogelijk een Indiërs-congres toegevoegd, toegankelijk voor een ieder.

(2) De regeling hiervan wordt aan het H. B. opgedragen. De plaats, waar elk volgend jaarcongres zal worden gehouden, wordt zooveel mogelijk op elke voorafgaande jaarvergadering bepaald.

(3) Deze congressen moeten worden dienstbaar gemaakt aan beter verstand der indische belangen door lezingen, voordrachten enz. en aan versterking der broederlijke en kameraadschappelijke gevoelens der Indiërs onderling.

Artikel 14.

(1) De vereeniging kan slechts ontbonden worden met volstrekte meerderheid van de stemmen der leden, uitgebracht op een opzettelijk daartoe bijéén geroepen en voor alle leden toegankelijke vergadering.

(2) Voorstellen tot wijziging dezer statuten of van het algemeen reglement worden door de afdeelingen of groepen van minstens tien leden aanhangig gemaakt bij het H. B. dan wel door het H. B. zelf gedaan, en kunnen slechts goedgekeurd worden met meerderheid van stemmen, op de hierboven bedoelde wijze uitgebracht.

(3) De veranderingen of (en) wijzigingen in de statuten gemaakt, treden eerst in werking na de goedkeuring daarvan door Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië, indien die dan nog vereischt wordt.

Artikel 15.

In gevallen niet voorzien bij de statuten der vereeniging, beslist het hoofdbestuur in overeenstemming met de strekking en het doel der vereeniging en in den geest van de statuten en de bepalingen van het algemeen huishoudelijk reglement, onder nadere goedkeuring der leden.

Artikel 16.

Voor de eerste maal treden als leden van het hoofdbestuur op E. F. E. Douwes Dekker, Tjipto Mangoenkoesoemo, J. G. van Ham, G. P. Carli, J. D. Brunsveld van Hulten en J. R. Agerbeek, die door de algemeene vergadering van De Indische Partij gemachtigd zijn om de goedkeuring van de Regeering van N. I. op deze statuten te vragen, en daarin zoodanige wijzigingen aan te

brengen als tot het erlangen dier goedkeuring noodig zullen blijken te zijn.

Aldus vastgesteld op de te Bandoeng gehouden algemeene Leden-Vergadering van De Indische Partij van 25 December 1912.

DOUWES DEKKER,
President.

J. G. VAN HAM.
Secretaris.

VERSLAG

VAN DE

CONSTITUTIE-VERGADERING

DER

INDISCHE PARTIJ,

op 25 DECEMBER 1912 te BANDOENG.

De I. P. opgericht met ruim 5000 Leden.

Hieronder volgt een uitvoerig verslag van de constitutie-vergadering der Indische Partij.

De Aankomst der Gedelegeerden.

Toen de Bandoengers zich opmaakten, om naar het station te gaan ter verwelkoming van de gasten, die als gedelegeerden dan wel als belangstellenden van oost en west, noord en zuid naar het brandpunt der Indiërs-beweging waren opgetrokken, was het Pluvius, die ons in onze feestvreugde kwam storen. Alhoewel daardoor een kleine wanklank werd gebracht in onze feest-stemming, toch kon hij niet beletten, dat hoe langer hoe grooter werd de stroom der Bandoengsche belangstellenden, die getuige wilde zijn van de aankomst der gasten.

Het perron van het station werd steeds voller en voller, de menschenstroom bleef aanhouden, en toch was de tijd nog verre dat de treinen zouden binnenstoomen. Het was een groote drukte, die verhoogd werd, toen het militaire muziekcorps een vroolijke marsch, onze levendige I. P. marsch, door kameraad van Barthold gecomponeerd, ten gehoore bracht. Kring-besturen hadden de vierkleur der Partij meegebracht, zoodat hierdoor een feestelijk aanzien werd gegeven aan het samen-zijn der wachtende schare.

Die kleuren van onze Partij-vlag vond men ook als cocardes, op de borsten onzer partijgenooten. Wie niet zoo'n cocarde had, haastte zich er een op de een of andere wijze te verkrijgen, omdat men voelde, dat een cocardelooze, als een vreemde eend in de bijt werd beschouwd.

Toen Douwes-Dekker op het perron kwam, konden eenige enthusiasten niet nalaten, om aan het, door het lange wachten en de spanning, geladen gemoed uiting te geven, en voor hij het wist, werd hij op de schouders rondgedragen.

Kort daarop werd een signaal gegeven van de aankomst van een trein, en was de teleurstelling der aanwezigen groot, toen het bleek, dat het een boemeltje was, uit de richting Buitenzorg. Toch bracht die trein eenige partijgenooten mede, die allerhartelijkst werden ontvangen. Niet lang daarna wederom een sein, ditmaal dat de expres van Weltevreden binnen zou stoomen. Dat baarde allerwege groote vreugde, de trein kwam op tijd, zoo iets had men niet durven droomen. Groot was de vreugde, toen de partijgenooten, eveneens kenbaar aan de cocardes en aan hun vierkeur, uit de wagons kwamen. Hoerah's over en weer daverden onder de perron-kap. Aan hartelijke begroetingen van oude kennissen, die elkaar in jaren niet hadden gezien, scheen geen einde te komen. Overal van vreugde stralende gezichten; waar men liep, hoorde men opgewekte gesprekken. Oude vrienden werden met vragen overstelpt, nieuwe kennissen werden er gemaakt, en zoo verliep de tijd, dat de expres uit den Oosthoek kon verwacht worden.—Daar ging op eens, als een electrische schok, het bericht van mond tot mond, dat de Soerabajaexpres een vertraging zou hebben van 63 minuten. Alhoewel op een dergelijk feit eenigszins voorbereid, toch was het een ieder aan te zien, dat deze mededeeling teleurstelling had teweeg gebracht. Doch ook maar voor een oogenblik, want een I. P.-ër is volhardend, en weet zich dus ook wel over een teleurstelling heen te zetten. Dan maar nog meer muziek, dat houdt de stemming er in, en dat is bewezen geworden. Eindelijk kwam dan ook het signaal, dat de verwachten spoedig in ons midden zouden

zijn. Inplaats van 7.32 stoomde de Soerabaja-expres om 8.47 het station binnen. Een donderend hoera uit ruim 800 kelen overstelpte het geraas van den binnenkomenden trein, en nauwlijks uit zijn coupé gestapt, ging Topée, de president van de wakkere afdeeling Semarang, door tal van sterke armen opgeheven de lucht in. Topée, van die hooge plaats, riep de aanwezigen toe, dat Semarang hen groette en dankte voor de schitterende ontvangst. Na vluchtige begroetingen, werd met het oog op het reeds vergevorderde uur, met de opstelling van den optocht een aanvang gemaakt. Voorafgegaan door onze vierkleur, en gevolgd door het muziekcorps, dat rechts en links geflankeerd werd door een 100 tal fakkel-dragers, rijden zich naar ruwe schatting ongeveer 2000 mannen en vrouwen aan een, en zoo ging de stoet op weg, door de chineesche kamp, over den Grooten Postweg en langs den Braga-weg, naar het gebouw van de firma Vogelpoel. De stoet opzichzelf was eenige honderden meters lang, en maakte op de toeschouwers een geweldigen indruk. Bij de firma Vogelpoel werd de optocht ontbonden, en toen was het een „haastje-repje", om tijdig terug te kunnen zijn voor de vergadering, waarvan de opening om 10 uur was aangekondigd. — Door het comité van ontvangst, was voor voldoende logies gezorgd, zoodat alle gasten spoedig een onderdak hadden.

De Plaats van Samenkomst.

Hier bleek het feestcomité voor een zeer moeielijk geval te staan, want de keuze was niet groot. De meest geëigende plaats, die voor het doel eener groote samenkomst in aanmerking zou kunnen komen, was wel de in aanbouw zijnde feestzaal van de firma Vogelpoel. Maar, zooals daar juist gezegd is, was die zaal een 10 dagen vóór den vastgestelden datum der samenkomst nog niet zoover gevorderd, dat daarvan gebruik gemaakt zou kunnen worden. In de eerste plaats ontbraken de pannen op het dak, dan was de vloer nog niet gelegd, geen licht, kortom, dat gebouw verkeerde nog in „staat van aanbouw". Dat was voor den heer Vogelpoel evenwel geen bezwaar om aan het feest-comité de belofte te doen, dat bij aldien het daar-

over de beschikking wenschte te hebben, hij, Vogelpoel, er voor zou zorgen, dat alles in gereedheid kwam, behalve de vloer, die uit den aard der zaak, nog niet kon gelegd worden. En Vogelpoel heeft woord gehouden; een woord van hulde mag hier niet ontbreken. Alles was gereed. In die zaal werd *de oprichtings-vergadering der Indische Partij* gehouden. Keurig versierd met groen en vlaggedoek, hebben de Bandoengsche dames alle eer van haar moeite-vollen arbeid.

Er was een ruimte gereed gehouden voor het voorloopig Hoofdbestuur. Daarvoor een ietwat lager liggende ruimte, speciaal voor de afgevaardigden en afdeelingsbesturen, terwijl het overige gedeelte der zaal door een 850 tal stoelen voor de leden werd gevuld. Voor de muziek en de pers was ook gezorgd.

De Vergadering.

Zooals wel te verwachten was, werd de vergadering eerst te kwart vóór elf door den voorzitter van de afdeeling Bandoeng geopend.

Kameraad Kakebeeke sprak met doordringende stem ongeveer als volgt:

Kameraden!

Namens de afdeeling Bandoeng heet ik U, kameraden, leden van de Indische Partij, van ganscher harte welkom in de stad, die terecht trotsch mag zijn op het feit, de bakermat van de Indische Partij genoemd te worden. Gij allen, die van heinde en ver gekomen zijt om hier over het lot van de jonge partij te beslissen, en gij, leden van de afdeeling Bandoeng, welkom! Dit welkom. kameraden, heeft een dieper, een verstrekkender beteekenis dan het woord welkom, dat uw afdeelings-voorzitter U toeroept bij het openen van een uwer afdeelings-vergaderingen, want hier klinkt dat woord tot de leden van de gezamenlijke afdeelingen, tot de geheele Indische Partij.

Wij zijn hier bij elkander gekomen met het vaste doel, iets groots te wrochten, iets, waaraan wij een stevig houvast hebben voor ons geheele leven en onze kinderen en

kinds-kinderen na ons. Dit is geen arbeid, die vergaan kan, maar een arbeid, die over een lange reeks van jaren rijkelijk vruchten geven zal. Daarom ben ik verheugd, dat het mij vergund is, U dezen welkomstgroet te mogen toeroepen.

Wij staan hier voor een feit van de allergrootste beteekenis in de geschiedenis van ons indisch vaderland. Wij zijn op dit oogenblik, alleen zooals wij hier aanwezig zijn, makers van de geschiedenis van Insulinde.

Daarom moeten wij doordrongen zijn van den ernst, die in ons moet zijn bij het vervullen van onze taak. Want een taak is het, een heilige en hooge, maar ook een zware taak, die wij ons op de schouders gelegd hebben, een taak, die wij vrijwillig op ons genomen hebben, omdat wij weten en gevoelen, dat het onze plicht is deze taak te vervullen en daarvoor alles feil te hebben, wat van ons geëischt kan worden.

Wij zijn dezen avond bij elkander gekomen om onze partij te constitueeren, om van onze partij, van een voorloopige partij, te maken een vast-staand iets, een hechte band, die bij elkander brengen zal en tot elkander voeren zal allen, die zich Indiër voelen in hunne harten. Vandaar, kameraden, dat deze avond van groote beteekenis is voor ons allen en dat het voor mij persoonlijk een groote vreugde is, U hier het welkom te mogen toeroepen.

Wanneer wij rondzien in deze zaal en aanschouwen, hoevelen er aan de roepstem gehoor gegeven hebben, dan dringt ook in ons het bewustzijn, dat er leven is in het lichaam der Indische Partij; dan gevoelen wij, dat het oplaaiend enthousiasme niet is een vuur, dat hoog opschietend spoedig uitbrandt, maar dat wij hier te doen hebben met een felle kracht, die allen weerstand zal weten te overwinnen en zegevierend uit elken strijd moet treden.

De afdeeling Bandoeng, kameraden, is er trotsch op, U allen hier te mogen begroeten. Al is dan de afdeeling Bandoeng in ledental niet de sterkste onder U, zeer zeker was Bandoeng de aangewezen plaats voor het houden van deze constitutie-vergadering, waar immers de Indische Partij te Bandoeng het levenslicht zag.

Het zou een hoopvol en mooi woord zijn, wanneer wij konden zeggen, zooals men in het Nederlandsche zegt: van Alkmaar begint de victorie: „van Bandoeng begint de Victorie!"

Kameraden, het late uur, de vele besprekingen, die er dezen avond gehouden moeten worden, dwingen mij kort te zijn.

Dit ééne, laat mij U nog zeggen: Kameraden, al, van ganscher, ganscher harte Welkom!

Thans zij het woord aan den voorzitter van ons hoofdbestuur gegeven.

Krachtig applaus begroette de warme toespraak.

D.D.'s Openingsrede.

Douwes Dekker sprak na de ovatie, hem bij zijn verschijning op het podium gebracht, met luide, heldere stem en hem nimmer verlatende rustigheid ongeveer aldus:

Kameraden!

Neen, méér dan kameraden: Indiers! Na den welkomstgroet door onzen voorzitter van de afdeeling Bandoeng, moet U ook van *deze* plaats, van uw voorloopig Hoofdbestuur een hartelijke groet worden toegeroepen, ook in het bizonder U, afgevaardigden! Vergunt mij, U aan deze groote samenkomst voor te stellen.

Wij hebben hier in ons midden afgevaardigden:

van Billiton vertegenwoordigende	10 stemmen.
van Tjilatjap, staande voor	48 stemmen.
van Koedoes, eveneens voor	48 stemmen.
van Djombang met	49 stemmen.
van Blora met	50 stemmen.
van Kendal met	58 stemmen.
van Indramajoe met	67 stemmen.
van Madioen met	68 stemmen.
van Modjokerto met	79 stemmen.
van Serang met	80 stemmen.
van Pekalongan met	90 stemmen.
een machtiging van Padang voor ruim	100 stemmen.

Verder afgevaardigden:

van Cheribon staande voor	139	stemmen.
van Tegal voor	164	stemmen.
van Djokja voor	180	stemmen.
van Solo voor	263	stemmen.
van Batavia	645	stemmen.
Er is het afdeelingsbestuur van Bandoeng staande voor bijna	700	stemmen.
Er zijn ten slotte afgevaardigden van Soerabaja met machtiging van ongeveer	850	stemmen.
en van onze prachtige afdeeling Semarang met een machtiging van ongeveer	1300	stemmen.

Er zijn verder belangstellenden van Soekaboemi, Buitenzorg, Poerwakarta, Tasikmalaja en zelfs van Atjeh.

De Indische Partij telt op dit oogenblik ongeveer 5000 strijders.

Hier werd D. D. onderbroken door een donderend applaus.

Daarop las de voorzitter voor eenige telegrammen, ontvangen van verschillende zijden, houdende heilwenschen 't congres.

Zoo was van een warm partijgenoot in Midden Sumatra het volgende telegram ontvangen:

Kapahiang, 25 December.

Indische Partij Bandoeng.

Van harte succes toegewenscht.

GOENAWAN.

Van Padang was van het afdeelingsbestuur de volgende telegrafische mededeeling binnengekomen:

Padang, 25 December.

Hoofdbestuur Indische Partij Bandoeng.

Honderdtal kameraden alhier gaat accoord met gewijzigde statuten en voorgestelde candidaten Hoofdbestuur. Prosit.

RIVAI.
LOTH.

Een derde voorgelezen telegram luidde als volgt:

Indiërs Congres Bandoeng.

Moge zegen rusten op uwen arbeid belang Indië en Indiërs.

EEN VRIEND UIT BUITENZORG.

De voorzitter merkte even op, dat hij vermoedde dat deze vriend vermoedelijk niet de gouverneur generaal geweest zal zijn, waarop gelach gehoord werd.

Daarop vervolgde hij:

Mij is het een groot voorrecht, u allen heden avond te mogen toespreken, dezen avond, welke een zeer gewichtige gebeurtenis vormt in de historie onzer partij. En meer dan dat: een zeer belangrijke gebeurtenis ook in de historie van ons vaderland. Tot nog toe, Indiërs, was een samenkomst van dit karakter onbekend in Indië.

Wij heetten tot nog toe, naar het veel te haastige oordeel van de zoovelen onzer bedillers, beoordeelaars en veroordeelaars, ongeschikt voor het staatkundige leven. Wij waren, als oosterlingen, niet gesneden uit het hout, waaruit men de politici snijden moet. En de gewone, overbekende schimpende uitdrukkingen, waarmede wij worden aangeduid, wij, indolente apathische, traagdenkende en nog trager handelende Indiërs—zijn ons door de dagen heen niet gespaard gebleven.

Door samenkomsten als deze wordt zulk oordeel echter gelogenstraft.

Ziet, daar zijn zij gekomen van alle zijden van Java. Daar zijn de Indiërs geheel uit het westen, daar zijn zij uit den verren Oosthoek. Van kleine binnenplaatsen, waar het leven naar de meening van de zelf-krachteloozen krachtloos maakt, van de groote steden, waar het leven nu reeds voldoende afwisseling biedt om ons desnoodig ook buiten de politiek te houden, van allerwege zijn zij samengestroomd—de onzen, onze wakkere strijders, bezield met de ééne gedachte onze Indische Partij, het oog gericht op ons verre en zoo verheven ideaal: het eigen-zijn, het zich

zelf-zijn van ons vaderland en daarom van ons zelf: doordrongen van het machtig besef van ons recht op vrijheid.

Ja, waarlijk, gij Indiërs, deze vergadering is een groot gebeuren in ons leven, in het leven ook van deze gewesten. Een voorrecht mogen wij allen het achten, dat wij aldus mogen medewerken aan het opbouwen van de historie van ons vaderland. Deze dagen, die wij doorleven en de jaren van krachtige partij-organisatie, welke wij vóór ons hebben, houden schoone beloften in voor de toekomst. Er niets is verheffender voor den mensch dan zich te kunnen vervullen met de gedachte, te mogen arbeiden voor een helle, lichtende toekomst, zij het niet van ons zelf, dan toch van hen, die ons de vraag kunnen stellen, later: „Vader, wat hebt, gij voor ons, uw kroost gedaan?" Verheffend ook is het, gij Indiërs, dat het ons gegeven is, ten oorlog te trekken tegen de duistere machten van een zelfzuchtig heden, tegen eigenbaat en schraapzucht, tegen moedwillige onderdrukking en opzettelijke belemmering van de ontplooiïng der gaven, welke ons geschonken zijn ter ontplooiïng, tegen den vijand, dien wij ons niet grooter kunnen denken dan in de belichaming van ideëen. Het koloniaal imperialisme, de geest van het heerschen van één volk, zwak in aantal maar sterk in de macht der geestkracht, over een ander, dat hoog begaafd, nog onvoldoende zich bewust is van zijn winnende en dwingende macht der millioenen.

Daartegen rusten wij ons!

Daartegen trekken wij ten oorlog, Indiërs! Dezen avond bezegelen wij de oorlogsverklaring aan het systeem van regeeren in deze landen. En zulke oorlogsverklaring moet ons, is ons één feest, het feest van al wat in goedheid, schoonheid, waarheid, zich omgordt met de wapenen, die de vrijheidszin ons leert smeden. Zulke oorlogsverklaring is de oorlogsverklaring van het helle licht tegen de duisternis, van het goede tegen het booze, van den burger tegen de tyrannie, van den kolonialen, belastingbetalenden slaaf tegen den moederlandschen belasting schrapenden staat.

Zou dat geen feest voor ons zijn?

Onze sociale strijd is aangevangen. Onze nationaal-economische worsteling is begonnen. Waar voert zij ons heen? Naar de overwinning, de triomf, de victorie! Zou het anders mogelijk zijn? Is niet aan onze zijde het recht, het bewustzijn van het recht? Hoe zou met zulk wapen de overwinning in de toekomst ons niet beschoren zijn?

Elke volksbeweging, elk rechtsbewustzijn heeft gezegevierd.

Zie — de fransche revolutie, la Grande Revolution, de groote Revolutie, zooals deze bevrijdingskrijg van het onderdrukte menschen-recht tegen het onderdrukkende klassenvoorrecht genoemd is! Hoe nietig leek haar aanvang, toen uit het teere zaadje de forsche eik nog groeien moest. In een kegelbaan werd zij geboren.

Zie den opstand, door Jezus Christus gepredikt, den opstand, die geheel het aanzicht der westersche wereld wijzigde. Die opstand werd geboren op dezen eigensten dag, op 25 Dec. met Jezus zelf — in een stal te Bethlehem.

Zie — de bevrijdingskrijg der slaven in Noord Amerika. De groote oorlog van het recht zag zijn ultimatum geschreven in een hol als 't ware, door enkele groote geësten slechts, om wien al wat klein was lachte, zooals het kleine altijd lacht, uit verlegenheid over de grootheid van het groote.

Is het niet het lot van het groote, dat het in nederigheid en oogenschijnlijke geringheid zal ontstaan?

Ook onze volksbeweging werd geboren op een nederige plaats, in kleine ruimte, maar toch reeds in gunstiger omstandigheden dan bijvoorbeeld de Groote Revolutie. Zie — onze revolutie, onze omvormende intellects-revolutie heeft een rustiger weg. Rappe lieve vrouwenhanden hebben onzen stal van Bethlehem gesmukt met groen en bloem en kleur [1]). En niet in een hol geleid door enkele dur vers, komt *onze* slavenopstand tot geboorte — vijf duizend stijders, telt ons leger reeds; 5000 stijders, die nu reeds

1) Een bizonder woord van groote erkentelijkheid zij hier neergeschreven aan onze wakkere partijgenooten mevrouw Seelig — Breetveld, mevrouw A. Peterman, mevrouw Frederiksz, mejuffrouw L. Patynama, mej. S. Breetveld en mej. L. Doup.

bezield zijn van het Heilige Willen, den weg van het licht op te gaan!

Ik, die hier het welhaast drukkend voorrecht heb om ons jonggeboren kind ten doop te houden, in de hooge aanwezigheid van u allen, mijn wakkere kameraden en gezellen, ik heb een gevoel van stille hoovaardij, dat mij bekruipt. Vergeeft mij. Ik gevoel me als een commandant, die vóór den veldslag zijn troepen schouwt. Ik zie in U en met u in uwe gezinnen in uwe kinderen, reeds de kern van ons zegevierend leger der toekomst, nu reeds tien en twintig duizend sterk. En meent ge, dat ik mij zou kunnen losmaken van de gedachte, dat ik toch wel wat goeds deed met dat leger te mobiliseeren, en te doen optrekken naar een toekomst van hoogere menschwaarde, van machtig zelfgevoel, van zelfbewuste fierheid?

Ik monster dan mijn troepen en ik bereken stille de kansen der overwinning. Maar neen, niet de kansen — wel den tijd, dat zij daar zijn zal.

Hier — dezen avond worden onze wapenen gezegend door den oppersten souverein, dien gij u denken moogt: het Rechtsgevoel. Voor die majesteit zullen wij te velde gaan tegen elke menschelijke majesteit in. Een oorlog, door haar bevolen is een feest voor wakkere soldaten. Zulk een oorlog verhoogt ons zedelijk peil, zulk een oorlog doet — ik weet het uit een ruwe ervaring op de slagvelden van Zuid Afrika — met geestdrift de hand klemmen om den loop van 't trouwe geweer, dat wij gaan liefhebben als een minnares, wanneer de vijandelijke scharen in dreigende liniën opgetrokken komen over de heuvelen, als een dichte muur, waarin geen bres te schieten schijnt te zijn. Dan jubelt het hart der grooten en sterken: „Nu gaat het op ter bruiloft!" Een bres *zal* geschoten worden — en *wordt* geschoten. En nog glimlachend trekken de lippen, van wie met doodelijke wonde neerzeeg op den bloedgedrenkten bodem, als offer voor een grootsche idee en daardoor zelf geheiligd in grootschheid . . . Want offers zullen moeten worden gebracht, blijmoedig en met die groote lichte opgewektheid, die het offer stempelt tot een verrukking. Velen zullen er onder ons zijn, wier ge-

heele innerlijke wezen hunkert naar het brengen van zulk offer op het altaar van ons arm Vaderland, zooals hij hunkeren zou naar een hemelsch feest, aan de zijde der bruid.

Nu past het ons, het hooge symbool onzer partij te onthullen voor uw oogen. Ons vaandel zij ons het embleem, het steeds onbesmet blazoen, de incarnatie der partij-idee. Hoog zult ge houden dit embleem, de gewapende rechtervuist zal de degen steeds voor alles, voor het eigen lijf, gereed doen zijn tot verdediging van dit embleem, dat is ter verdediging van de Idee. Er is niets hoogers op deze wereld dan een Idee.

Indiërs, hier is uw vaandel!"

De spreker onthulde hier

het Vaandel.

Overweldigend was de geestdrift. Men stond op, met hoeden en doeken werd gewuifd. Het was een machtig moment. Gelijk een warme golf kwam de geestdrift door de gevulde zaal.

Gelijktijdig met de ontsluiering zette de muziek de I. P. marsch in.

Dit vaandel is een waardig product van den kunstzin onzer Bandoengsche partijgenoote, Mevrouw SEELIG geboren BREETVELD, aan wie niet voldoende hulde kan gebracht worden, voor de moeite en den ijver daaraan besteed.

Een schild, met een zwart veld tot achtergrond, waarover de kleuren *groen, rood, blauw,* diagonaalsgewijze over het zwarte veld loopen, met in den linkerhoek de letters I. P. in gouddraad gestikt, terwijl rechts onder, de datum 6-9-'12 aangebracht is. Het geheele schild is omlegd met gouden franjes. In één woord keurig, en voor elken I. P.-er is die ontsluiering door D. D. misschien wel het gewichtigste moment geweest van den avond. Ieder rechtgeaard lid heeft op dat groote moment in zich moeten voelen wakker worden, de innerlijke kracht, die het zelfbewustzijn moet ontwikkelen.

Ieder I. P.-er moet daar in stilte de belofte hebben afgelegd, dat hij naar zijne krachten zal bijdragen, om te

komen tot het doel waarnaar gestreefd zal worden, dat hij elke poging zal aanwenden, om zijn Partij op den voorgrond te plaatsen.

D. D. besloot zijn rede ongeveer als volgt:

„Ziedaar mijn dooprede op ons aller kind: de Indische Partij. Ziet toch, kameraden, wat sterk jongske hij is. Ziet toch, hoe hij van leven tintelt. Vervult dat u niet met trots en zelfbewustheid?

Als hij stierf — dan stierft ook gij! Als de Indische Partij valt — dan, kameraden, is uw eeuwige slavernij bezegeld! Bedenkt dat. Bedenkt dat! Bedenkt, dat de ernstige opvoeding van dit ons kind uw opvoeding naar de vrijheid is. Bedenkt, dat het leven van dit kind uw leven is. Nimmer meer mag het leven sterven, dat wij hier heden avond voor gansch Indië ten doop zegenden.

Ik beveel u, voogden, zoovele voogden, den pasgeborene in hoogste liefde aan. Werpt nu reeds uwe schansen op te zijner verdediging.

Zorgt, kameraden, Indiërs, dat uwe batterijen tot schieten vaardig zijn."

Aan het applaus en gejuich kwam schier geen einde.

Het muziekkorps der Bandoengsche partijgenooten zette te midden van het rumoer de I. P. marsch in. Dat hiep — maar voor een wijle, want toen de tonen waren weggestorven barstte de geestdrift op nieuw los.

De Sarikat Islam.

D. D. vroeg toen stilte.

En toen die verkregen was, zeide hij: Eenige gewichtige mededeelingen heb ik u te doen.

Kameraden! Op deze voor ons zoo belangrijke vergadering zijn vertegenwoordigers aanwezig van de vereeniging Sarikat Islam, die nu reeds meer dan 90.000 leden telt. Ik heet deze vertegenwoordigers, de heeren R. M. Tjokro Aminoto en Hassan Ali Soeratie van harte en zeer in 't bizonder welkom op onze vergadering, (*applaus.*)

f 100,000 aan de I. P.

Een tweede mededeeling waarvoor ik uw aller aandacht verzoek, is deze. Een man, die vervuld is van droefheid

over het lot der Indiërs, die den Indiër een edel en warm hart toedraagt, heeft onze Partij de beschikking gegeven over een som van: *Eén honderd duizend gulden.*

De vergadering was zoo getroffen door deze mededeeling, dat aanvankelijk geen geluid werd vernomen. Daarna brak een donderend applaus los. Toen eindelijk hieraan een einde was gekomen, vervolgde D. D.: Gij weet den naam nog niet van onzen weldoener. Weet dan, kameraden, dat deze edele man is: H. A. DEZENTJE van Solo.

(Kreten van: „Op het podium!"— „Wij willen hem zien!" — „Waar is Dezentje?" —„Leve Dezentje") Aan de opgewondenheid was welhaast geen einde te maken. D. D. riep daarboven uit, stilte verzoekende:

Ik vraag onzen partijgenoot, hier naast mij op het podium te komen.—En toen Dezentje daar stond: Kameraden! Ik stel u voor, om onzen weldoener bij acclamatie te benoemen tot eerelid van de I. P. Wie meer dan hij had dit verdiend?" (Nu moest de geestdrift zich zelf vernietigen, zij was niet meer te breidelen. H. A. DEZENTJE had op eenmaal 20.000 warme vrienden gewonnen). Eindelijk kon de waardige grijsaard op het podium het woord voeren:

„Wat ik gedaan heb, zoo sprak onze partijgenoot DEZENTJE, is zeer weinig, dat hadden anderen immers ook kunnen doen. Zooals de I. P.-er nu voorstaat, heeft zij dat te danken aan DOUWES DEKKER en niemand anders! Leve Douwes Dekker! (Het volle gemoed der aanwezigen uitte zich in de aanheffing van den zang: „Lang leve hij in gloria!")

D. D. weer aan het woord komende, sprak: *Kameraden!* Kan de I. P. nu nog sterven? (Kreten van: „nooit! nimmer meer!") Deze som zal gevolgd worden door meerdere, niet waar? Langs dezen weg, de coöperatie, zal de I. P.-er in staat gesteld worden tot de ontwikkeling zijner vermogens in groote en kleine ondernemingen.

Wij, Indiërs, staan in geen enkel opzicht achter bij andere volkeren, integendeel, onze hersens zijn vaak beter dan die van andere rassen. Wij hebben ons nu een weg gebaand, en wij zullen durven dien weg af te loopen, het

koste wat het wil. Dat zal dan de groote verdienste zijn, die wij van ons werk zullen oogsten. Wij hebben nu een geruststellende zekerheid, dat onze I. P. niet meer *kan* sterven, wij zullen onze offers weten te brengen. Wij zullen bereid zijn op te gaan, om ook het *grootste* en *laatste offer* te brengen, het offer van ons zelf. Dit is voorzeker een mededeeling geweest, die ik mij niet gaarne had willen laten ontnemen, niemand had ik dat voorrecht gegund.—(*Applaus*).

Behandelen van de Statuten.

Wij zullen nu overgaan tot de behandeling van de gewijzigde statuten, gewijzigd na de artikelsgewijze behandeling daarvan in de meeste afdeelingen. Voor de constitutie van onze Partij, is vereischt overlegging der notulen van deze oprichtingsvergadering. Er zullen op deze vergadering ±5000 stemmen worden uitgebracht, die zich „voor" of „tegen" de statuten en bloc zullen uit te spreken hebben. Ik stel mij gaarne beschikbaar om voor deze en gene, die wellicht nog toelichting wenscht op verschillende punten ten aanzien van ons partij-program, die noodige informatie te geven. In de meeste afdeelingen heb ik ons program reeds behandeld op ledenvergaderingen of openbare bijeenkomsten. Ik verzoek den secr. de statuten hier voor te lezen, opdat zoodoende een overzicht worde verkregen. Na de voorlezing zullen wij overgaan tot de stemming. De stemmen voor afd. Bandoeng op deze vergadering zullen dan uitgebracht worden door den voorzitter van haar afdeelings-bestuur, daar ik wel mag veronderstellen dat hare leden, voldoende vertrouwen in het afdeelings-bestuur zullen stellen.

De secretaris leest nu de statuten puntsgewijze voor.

Te half twaalf was dit afgeloopen.

De afgevaardigde der afdeeling Indramajoe verzoekt toelichting op de laatste woorden van art. 2 alinea I: „Het doel der I. P. is het patriotisme aller Indiërs voor den bodem, welke hen voedt, wakker te roepen, ten einde hen te noopen tot samenwerking op den grondslag van staatkundige gelijkstelling, om dit indisch vaderland tot bloei te bren-

gen en het voor een onafhankelijk volksbestaan voor te bereiden.

De Voorzitter antwoordt daarop ongeveer het volgende: „Wij willen eigenlijk niets anders dan wat de regeering wil. Officieus (en misschien officiëel) wordt immers verzekerd, dat de taak van het moederland is, Indië intellectueel en moreel op te voeden tot 't peil, waarop zich het moederland bevindt? Staatkundig beteekent dat, dat de koloniale verhoudingen allengs zullen moeten verdwijnen om plaats te maken voor den onafhankelijken staatsvorm, langs den weg van zelfbestuur, parlementarisme, staatsvorm onder suzereiniteit. Wij nu „bereiden ons voor" om náást de regeering dienzelfden weg op te gaan. Ik verwacht niet, dat de regeering ons, op grond van de bedoelde woorden in onze doelomschrijving, de rechtspersoonlijkheid zal onthouden. Slechts bij gemotiveerd besluit kan rechtspersoonlijkheid ons worden onthouden.

En deed de regeering dit op dien grond, dan zou zij zich uitspreken. Wij zouden dan weten, dat het der Nederlandsche regeering geen heilige ernst is met haar koloniale taak. En dat te weten is ons van veel gewicht. In dat geval zouden wij water in den wijn doen, maar niemand onzer zou vergeten, dat de Indische Partij aanvankelijk de oprechte bedoeling gehad heeft, wijn en geen verdunsel daarvan voor te zetten.

Werden onze statuten teruggezonden met verzoek die woorden: „onafhankelijk volksbestaan" te schrappen, welnu, dan zouden er toch duizenden onder ons leven, die zouden *weten*: „wij willen wat anders, maar de nood dwingt ons, die wenschen in te kleeden op de wijze als dan geschied zal zijn." Maar ieder zal weten, welke oprechtheid bij onze I. P. voorzit. En dat moet — het blazoen der I. P. is te schoon, dan dat wij het door onoprechtheid in ons program zouden willen bezoedelen.

De afgevaardigde der afdeeling Indramajoe verklaart zich bevredigd.

De afgevaardigde der afdeeling Batavia verzoekt toelichting op art. 2. al. *d*: omtrent het „weerbaarmaken van den Indiër tegen vreemde overweldigers."

De Voorzitter repliceert daarop, dat met vreemde overweldigers geenszins Nederland kan bedoeld worden, omdat Nederland geen vreemde voor ons is; juist dat woord „vreemde" werd daar met voordacht geplaatst. — Wij, Indiërs, worden door de verkeerde koloniale politiek van Nederland weerloos gelaten.

Holland *is* niet in staat zijn koloniën te verdedigen. Maar het is *bang* ons te wapenen, ons, Indiërs. Wat zou het gevolg zijn geweest, indien de Balkankrijg eens was omgeslagen in een algemeenen europeeschen oorlog? Wanneer, wat best mogelijk zou hebben kunnen zijn, de europeesche staten onderling den oorlog hadden verklaard, wat zou er dan van onze koloniën terecht gekomen zijn? Japan zou wellicht zijn landhonger hebben gestild, zijn expansie-drift naar het Zuiden hebben geuit en dan zou de hollandsche vlag zijn neergehaald en wij hadden het toekijken. Wij hebben voldoende plichtsbesef om ons bereid te verklaren, ons vaderland te verdedigen doch worden gedwarsboomd door de Holl. politiek, die ons niet weerbaar wenscht te maken. Wij, Indiërs, willen, als we van meester moeten veranderen, althans de keuze hebben in den nieuwen meester.

De Voorzitter weidde verder uit over de alg. dienstplicht.

Het lid Mooyen (Batavia) stelt voor, de bedoelde alinéa in *art. 2* toch maar te laten vallen, opdat de Hollanders mee zouden kunnen doen aan de beweging, zooals die door de I. P. wordt aangegeven.

De Voorzitter repliceert, dat het begrip Hollander voor de I. P. onbestaanbaar is. De I. P. rekent alleen met Indiërs *(applaus)*. Een ieder die sympathiseeren kan met de richting die de I. P. voorstaat, voelt in zich, dat het weerbaarmaken der Indiërs tegen overweldigers noodzakelijk is, en daarbij is de vraag overbodig, waar zoo iemand geboren is. Holland behoort niet tot de vreemde overweldigers.

En ten slotte zijn het niet de revolutionnairen, die de revolutie maken, maar de behoudenden en conservatieven, die de doordringing van moderne denkbeelden beletten.

Het lid Ketjen (Batavia) door deze mededeelingen gerustgesteld, verklaart, dat dan de Hollanders zeer gaarne als lid van de I. P. zullen toetreden.

De Voorzitter dankt voor dit antwoord.

De afgevaardigde van Batavia zou gaarne zien, dat in art: 14 (I) 1e regel tusschen de woorden „*slechts onthonden*" het woord „vrijwillig" werd gevoerd.

Partijgenoot Agerbeek (Bandoeng) interrompeert door te zeggen, dat ontbinding der I. P. tot de onmogelijkheden behoort en er dus eigenlijk geheel geen voorziening daaromtrent behoeft te worden getroffen (*applaus*)

De Voorzitter merkt op, dat het antwoord van Agerbeek getuigt van geestdrift, doch daarom nog niet bevredigend is. Hij zegt, dat de toevoeging onnoodig is. Wanneer de reg. de ontbinding zou eischen, dan is immers geen meerderheid van stemmen noodig. Eventueele ontbinding door de regeering gaat ons statutair niet aan.

De afgev. van Batavia neemt met deze toelichting genoegen.

De Voorzitter van Afd. Bandoeng: Ik stel voor in art. 2 (I) in te lasschen het woord „sekse."

De Voorzitter: Ik kan mij met dit voorstel wel vereenigen. Inderdaad is er op het oogenblik geen aanleiding om te vermoeden dat sekse-verschil in het onderwijs tot uiting zal komen, niettemin, vooral met het oog op het aanstaande hoogere onderwijs in deze gewesten — men denke aan rechts- en artsenschool *nu* reeds — is het van eenig belang, dat wij er ook nadruk op laten vallen, dat de I. P. geen sekse-verschil wil erkennen. Ik neem derhalve het voorstel der afdeeling Bandoeng gaarne over. Hoe denken de afgevaardigden er over?

Het voorstel wordt aangenomen.

De Voorzitter: Ik wijs er nogmaals op, dat wij ons er van moeten onthouden de statuten artikelsgewijze te behandelen. Deze artikelsgewijze behandeling heeft plaats gehad in de afdeelings-vergaderingen. Het H. B. heeft bij de wijziging der concept-statuten met de geuite wenschen en bezwaren rekening gehouden. Het geldt thans de I. P. haar statuten te schenken en dan de stemming en bloc.

De afgev. van Serang: stelt voor een wijziging in art. 10 ter nadere omschrijving van de bezittingen der Partij.

De Voorzitter merkt op, dat art. 11 aan het bezwaar van Serang in dubbel opzicht tegemoet komt.

De afgev. v. Serang: verklaart hiermede te kunnen instemmen.

De afgev. van Cheribon: Is het wel verstandig om in art. 1, de zetel van het H. B. afhankelijk te stellen van de plaats, waar de leden van het H. B. verblijf houden? Het komt der afdeeling Cheribon nuttiger voor een bepaling te maken, dat het H. B. gevestigd zijn zal daar, waar de grootste bezittingen der Partij zich bevinden. In casu b. v. de drukkerij, de gebouwen en terreinen, dus te Bandoeng. De afd. Cheribon denkt 't zich niet onmogelijk, dat b. v. wanneer het H. B. wordt overgebracht naar Padang, de drukkerij cum annexis eveneens de reis zou moeten doen, wijl het toch raadzaam wordt geacht, dat het H. B. de voortdurende contrôle over de eigendommen der Partij van zeer nabij heeft

De Voorzitter: De regeering verlangt de aanwijzing van een domicilie van het H. B.

Momenteel is daarvoor Bandoeng in de statuten genoemd. De vastkoppeling van den zetel van het hoofdbestuur aan de kostbaarste bezittingen der Partij zou tot eigenaardige moeilijkheden aanleiding kunnen geven. Gesteld, de Partij kwam in het bezit van een groote concessie ergens aan de Zuidkust, een concessie van millioenen waarde. Zou het H. B. dan domicilie moeten kiezen aan den Indischen Oceaan? (*Gelach*). Ons komt het voor, dat de bewoordingen der statuten te dezen aanzien voorzichtig zijn gekozen.

Aldus wordt besloten.

De afgev. van Modjokerto stelt voor een omschrijving van de zinsnede van art. 8 (1) „zoo in als buiten rechten." Het lijkt de afdeeling Modjokerto nu wat vaag gesteld.

De Voorzitter: Wij zijn van oordeel, dat toch aan onze redactie de voorkeur moet worden gegeven. Elke omschrijving zou een beperking beteekenen. Men zou eventueel voor een geval komen te staan, waarin door een omschrijving niet voorzien was. Dan zou statuten-wijziging noodig worden en daardoor belemmering in de werking der partij. Ik stel voor, onze redactie te behouden.

Alsdus besloten.

De afgev. van Tegal stelt voor al. 4 van art. 3 te doen vervallen, aangezien aanname en royement van leden bij algemeen huishoudelijk reglement geregeld dient te worden.

De Voorzitter: Ik begrijp dit voorstel niet zeer goed. Bedoelde alinea toch verwijst juist de toelating en royeering der leden naar het algemeen reglement. Waardoor is 't nuttig die alinea uit de statuten te lichten? Ik wijs er weder op, dat we ons niet verliezen moeten in artikelencritiek. Die heeft al plaats gehad.

De afgev. van Indramajoe: Het komt ons wenschelijk voor om in Den Haag een afdeeling te vormen. De redactie der statuten staat dit echter niet toe. Vandaar dat het voorstel van de afd. Indramajoe hier wordt voorgebracht om art. 1 te wijzigen.

De Voorzitter: Dit voorstel is alleszins juist. Ik verklaar het gaarne te steunen. Te gemakkelijker is deze wijziging aan te brengen, waar wij immers kunnen volstaan met de schrapping van de woorden „in Nederl. Indië" in art. 1.

De Voorzitter van afd. Bandoeng acht dit niet verstandig, wijl daardoor ook de zetel van het H. B. buiten Indië gebracht zou kunnen worden. Hij stelt daarom voor te bepalen, dat het H. B. binnen N. I. zal zijn gevestigd, afdeelingen ook daar buiten kunnen worden opgericht.

De Voorzitter: Ik kan mij met dit ammendement wel vereenigen. De wijziging wordt nu nog gemakkelijker n.l. is slechts noodig een omzetting der woorden. De aanvang van art. 1. zal dus luiden: De vereeniging heeft haar hoofdzetel in Nederl.-Indië en afdeelingen daar, naar de werk-kring enz."

Aldus besloten.

De afgev. van Serang stelt voor art. 13 te doen vervallen en een nieuw artikel in te lasschen.

De Voorzitter: Dat is een beetje draconisch. Het art. 13 behandelt een zeer voorname kwestie in ons partijleven, n. l. de regeling der congressen, welker propagandistische beteekenis vooral niet moet worden onderschat. En nu zou zoo maar dat artikel wreed om hals gebracht moeten worden. Ik stel voor, dat we met de snoode plannen van Serang niet mede zullen gaan.

Aldus besloten.

Hierna wordt overgegaan tot stemming over de statuten.

De uitslag der stemming is: 4759 stemmen vóór, 161 blanco.

De statuten der Indische Partij zijn hiermede aangenomen, met de aangebrachte wijzigingen. (*applaus*).

De Verkiezing van het Hoofdbestuur.

De Voorzitter stelt de vraag, of men nu eerst wenscht te pauzeeren, of dadelijk door te gaan met de behandeling van punt 2 op de agenda: verkiezing van het H. B.

Bij acclamatie wordt tot 't laatste besloten.

De Voorzitter, daarop het woord weder nemende, houdt thans een rede ongeveer van den volgenden inhoud:

Kameraden! In *De Expres* hebt gij kunnen zien, welke candidaten door uw definitief H. B. gesteld zijn. Er zijn tot dusverre geen bezwaren ingekomen tegen die candidatuur. Welnu, dan ben ik zelf protestant tegen die candidatuur. In onze H. B. vergadering heb ik mij ook reeds verzet tegen de candidatuur van mijzelf als voorzitter en ik meen goed te doen, de toen ontwikkelde motieven voor mijn protest, ook hier nog voor u allen te berde te brengen.

Het is als 't ware de toepassing van het engelsche stelsel: dat ook de minderheid gelegenheid gegeven zal worden om haar rapport uit te brengen. Ik ben de minderheid geweest in de vergadering van uw voorloopig H. B. en zal dan hier mijn rapport uitbrengen.

Het was een zeer lastige kwestie het H. B. der Indische Partij samen te stellen. Niet om zes, zeven of acht personen bijéén te krijgen, maar om de juiste personen daarvoor te vinden. En wat wordt bedoeld met „de juiste personen"? Onze leden van het H. B. zullen aan zeer bijzondere vereischten moeten voldoen. Zij zullen in de eerste plaats een onafhankelijke positie innemen. Onafhankelijk van boven hen geplaatste chefs en onafhankelijk van hun ambt. De leden van het H. B. moeten zich voegen naar eventueele besluiten, welke ook, welke door een meerderheid in het H. B. worden genomen. Zij zullen elk voor zich moeten zijn propagandisten. Gesteld nu, dat het noodig is een lid van ons H. B. uit te zenden naar

Padang, of Makasser, of Menado, en al zou 't naar Holland zijn, — dan zal 't aangewezen lid moeten gaan. Het is met groote erkentelijkheid, dat ik hier verklaren kan, dat met name onze H. B.-leden Carli en Brunsveld van Hulten zich bereid hebben verklaard ten allen tijde, ook met opoffering van materieele belangen, aan de besluiten van het H. B. te gehoorzamen. Gij voelt nu reeds hoe moeilijk de keuze werd voor ons H. B. waar wij tot nog toe niet alle leden van het H. B. zullen kunnen bezoldigen — ware dit wel mogelijk, dan zou de keuze gemakkelijker en de toestand ongetwijfeld gezonder zijn — moeten wij wel uitzien naar mannen, die een zelfstandige positie innemen.

Er is echter nog aan andere vereischten te voldoen. En ik zelf, als voorzitter, voldoe aan die vereischten *niet*. Dat is de reden, waarom ik tegen mijn eigen candidatuur verzet heb aangeteekend. Gij zelf, kameraden, hebt er grootendeels schuld aan, dat ik niet meer aan het hoofd uwer vereeniging moet staan. Gij hebt de Idee der Indische Partij zoo vastgekoppeld aan mijn persoon, dat in het belang der Partij die koppeling met alle middelen moet worden verbroken. Hoe is het, dat gij meent, dat ik onmisbaar zou zijn voor de Partij? Ik *mag* niet onmisbaar zijn? Wanneer de vaandeldrager sneuvelt moeten er tien, twintig, honderd paar handen zijn om het gevallen vaandel weer op te heffen. Wat echter hebt gij gedaan? Gij hebt met groote trouw en aanhankelijkheid, waarvoor ik u zeer erkentelijk ben — o, geloof toch niet, dat ik er u *niet* erkentelijk voor zou zijn — van mij gemaakt een vlekkelooze, maar dat was een psychologische fout. Want zoodra als ge de vlekken zien zult, die mij, als elk ander mensch aankleven, zoodra ge u dan teleurgesteld zult zien in mijn persoon, die gij dwazelijk hebt vereenzelvigd met de Idee der Partij, zult ge mij steenigen, en och, ge zult dan ongetwijfeld het recht daartoe hebben.

Maar ook in minder droef geval — als ik weg ben, weg moet misschien, als ik er überhaupt niet meer zijn zal — wat dan? Zoudt gij dan de Partij laten sterven? Zult ge dan het vaandel op den grond laten uit mismoed over den val van den man die het vaandel deed wappe-

ren? (Een kreet uit de zaal: „Nooit!") Dat *mag* niet zijn. Daarom is 't zulk een fout van u, dat ge mij een veel grootere hulde bracht, dan mij toekwam.

Voor een deel is dat mijn eigen schuld. In den aanvang toch heb ik mij die hulde, hoe ze mij persoonlijk ook drukte, laten welgevallen. Maar ik pleit clementie. In den aanvang toch meende ik goed te doen, u uw geestdrift niet te ontnemen. Gij hadt symbolen noodig voor uw geestdrift. Wij allen hebben symbolen noodig; daarvoor zijn wij menschen. Daarom ook zijn u symbolen voor de I. P. gegeven: uw vlag b. v. Gij echter hebt in mij een symbool gezien. En dat was heel verkeerd. Geen mensch moet tot zoo iets hoogs als een symbool verheven worden. Want dat is uiterst gevaarlijk voor uw symbool zelf.

Ziet daar een reden, waarom ik meen dat gij u een anderen voorzitter dient te kiezen.

Er zijn nog andere redenen. Ik ben geen goed organisator. 't Gaat gewoonlijk samen, dat degeen die de idee aangaf, den daarna komenden arbeid sterkeren werkers moet overlaten. Zeldzaam zijn de vaders, die tevens bakers zijn. Ik heb ook karakter-eigenschappen, die mij een bescheidener plaats in uw H. B. moeten doen innemen. Gelooft me, dat ik geheel *bona fide* hier tot u spreek.

Op alle die gronden verzoek ik u er ernstig over te denken en u een anderen voorzitter te kiezen.

Ook in het belang der Partij is 't wellicht, wanneer gij u tot leider kiest iemand, die niet als ik het zeldzame voorrecht heeft het grootste aantal vijanden te bezitten. Persoonlijk is dat mij zeer aangenaam, maar voor uwe Partij is wellicht zulk hoog voorrecht niet bevorderlijk.

Ik stel u eenige andere candidaten voor. In de eerste plaats ons aller vriend, Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo. Ook onze kameraad J. G. van Ham acht ik uitstekend op zijn plaats als voorzitter der Indische Partij. En er zijn nog andere candidaten te vinden. Gij allen, afgevaardigden, hebt het recht candidaten te stellen.

Denkt toch vooral niet, dat ik een hemelsche zending heb te vervullen. Ik geef u natuurlijk de verzekering, dat

ik mij niet zal onttrekken aan de Partij. Ik zal al mijn vermogens en mijn toch weinige kennis in dienst der Partij stellen. Maar daarvoor behoef ik geen voorzitter der Partij te zijn. Denk toch vooral niet, dat ik mij aan de verantwoordelijkheid wil ontrekken. Die verantwoordelijkheid drukt zwaar, ongetwijfeld, maar mij zou zij niet *te* zwaar zijn.

Kameraden, ik geef u in overweging u een anderen voorzitter te kiezen."

De vergadering was zeer stil.

Kameraad Van der Poel (Serang) vroeg het woord.

„*Dames* en *Kameraden*!" begint hij.

De Voorzitter interrompeert: „Ook onze dames zijn onze kameraden!"

Van der Poel vervolgt onverstoorbaar:

„*Kameraden*!"

(Zooals hij daar staat, op een stoel in de zaal, in de linkerhand de stok omklemd, waarlangs de vierkleur der I. P. neer hangt, met een ernstig gelaat, en een houding vol zelfbewustheid, maakt hij een imponneerden indruk.

„De persoonlijke idee van onzen voorzitter wil nog niet zeggen, dat wij die idee zijn toegedaan. Het zou te zot zijn, indien wij er voor een oogenblik ook maar aan dachten om op des voorzitters plan in te gaan. Wanneer ik een boom plant, dan wil ik dien ook verzorgen, dan wil ik er alles aan doen om dien boom te doen groeien.

Heb ik een sawah, dan wil ik die sawah bewerken, ik wil dien grond beplanten, ik wil den oogst daarvan binnenhalen.

Evenzoo moet het zijn met onzen voorzitter, die de I. P. heeft gesticht, haar tot dit peil heeft weten op te voeren, haar nog hooger moet brengen tot het doel is bereikt.

Daarom, kameraden, kan de I. P. niet zonder D. D. (*Applaus*). Hij heeft zoo even het vaandel ingewijd, heeft in zijn dooprede tot ons gezegd, dat wij ten allen tijde gereed moeten staan tot verdediging van dit embleem, d.i. ter verdediging van de Idee.

En nu zou de schepper van de Idee ons willen verlaten, ons aan ons eigen lot willen overlaten?

Als D. D. dat doet, *beschuldig ik hem van verraad aan de I.P.* (*Donderend applaus*).

Hij zegt: wanneer hij er niet meer is, moet er een ander zijn om hem te vervangen. Welnu, dan zullen wij wachten. *Als* hij er niet meer is, dan zal hij ook vervangen worden. Maar nu is 't daar de tijd nog niet voor. Ik heb gezegd!

Er brak een overweldigend applaus los. *D. D.* trachtte tevergeefs aan 't woord te komen. Hij gaf een teeken met de hand. Toen riep hij—en allengs werd het stiller.

„Ik wil de I. P. toch niet verlaten?" Maar ziet nu dien Van der Poel. Nog geen vijf minuten geleden verklaar ik, dat ge u de I. P. los moet denken van D. D. Van der Poel is een warm vriend van ons, maar nu heb ik toch rancune tegen hem. Komaan, gij afgevaardigden, hebt gij geen candidaten?

De afgev. v. Batavia: Zoudt u de afgevaardigden niet vragen, of zij zich en bloc kunnen vereenigen met de candidaten van het voorloopig H. B.?

Een stem: Wie zijn de candidaten?

Een andere stem: Ze staan in *de Expres;* leest u *de Expres* niet?

De voorzitter: Voorgesteld is tot voorzitter: mijn persoon. Verder als ondervoorzitter: Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo, als secretaris J. G van Ham, als penningmeester G. P. Carli als leden J. D. Brunsveld van Hulten en J. R. Agerbeek.

De afgev. van Cheribon stelt voor, om aan het zestal nog een 7e lid toe te voegen. Waarom zou onze kameraad Topee niet benoemd worden tot dat 7e lid? (*Krachtig applaus*)

De voorzitter: Weinigen liever dan Topee zouden wij in ons midden zien. Maar hij zal u wel verklaren welk bezwaar hij heeft.

Kameraad Topee (Semarang) beklimt het podium, waar hij met applaus en kreten van „Leve Semarang!" wordt begroet.

Kameraden, zegt hij, ik ben u zeer verplicht voor uw groot vertrouwen. En mij doet het waarlijk leed, dat ik

u moet teleurstellen. Over drie maanden echter ga ik met verlof naar Europa. Ik kan het mandaat dus niet aanvaarden.

De afgev. van Pekalongan stelt mr. Court, voorzitter van Cheribon, voor als 7den candidaat.

Het lid Wesselius (Bandoeng) vraagt en verkrijgt 't woord. Hij stelt voor, om behalve het H. B. nog een wandelend H. B. daarnaast te benoemen, en acht het niet noodig, dat alle leden v.h. H. B. onafhankelijke personen zijn. Wanneer 4 of 5 onafhankelijke personen in 't H. B zitting hebben, dan zou de rest afhankelijk kunnen zijn zonder eenig bezwaar, zoolang niet alle H. B. leden bezoldigd kunnen zijn, hetgeen met de te lage contributies voorloopig wel niet zal kunnen.

Het aantal 6 in 't H. B. zou wel eens moeielijkheden kunnen opleveren bij gelijke stemmen.

De Voorzitter: Ik heb ernstig plan gehad, kameraad Wesselius voor te stellen zitting te nemen in het H. B. Evenwel er was een ernstig bezwaar. Hoe gaarne wij ook gebruik zouden maken van zijn partij-ervaring, in Europa midden in de sociale beweging staande, opgedaan, hier zou zijn benoeming tot H. B. lid, een kracht, aan de *Expres* verbonden, meer in het H. B. komen en bij eventueele congressen en vergaderingen elders zou het gevolg daarvan zijn, dat we de *Expres* zouden moeten stop zetten. Voor een wandelend H. B. voel ik weinig. Dat werkt remmend of men zou die wandelende H. B. leden zoo'n beetje als figuranten moeten beschouwen en dan zouden we wellicht geen krachtige persoonlijkheden vinden. Voor een 7e lid heb ik ook gedacht aan kameraad Van der Poel. Hij trad echter juist uit het voorloopig H. B. omdat hij naar Serang vertrok en dan niet actief werkzaam kon zijn als H. B. lid. Verder heb ik gedacht aan D. van Hinloopen Labberton, maar zouden zijn wijsgeerige opvattingen hem vergunnen, actief aandeel te nemen aan den strijd, die ons voor den boeg staat?

Verder is het bezwaar tegen een even getal leden van een bestuur niet zoo groot als wellicht verondersteld wordt. Bij staking van stemmen is het toch verstandig geen besluit door te drijven, hetgeen toch zou kunnen,

door dat den voorzitter beslissende stem gegeven kan worden.

Kameraad Van der Poel (Serang): Ik heb weinig te zeggen. Als ik noodig ben, men roepe mij. Ik zal komen. Mijn krachten zijn in de eerste plaats voor mijn Vaderland! (*applaus*).

De afgev. v. Batavia stelt voor, bij acclamatie de candidaten van het H. B. te kiezen.

De Voorzitter: Ik ben geen vriend van acclamaties. Tegen geestdrift is niet te praten. Er kan bij alle acclamatie toch nog een verstandige stem verstikt worden. Bovendien moeten wij waarde hechten aan een stemverdeeling.

Het lid Ketjen Batavia steunt 't voorstel van Batavia. Overgegaan wordt tot stemming over al of niet noodzakelijkheid van een oneven aantal.

De uitslag der stemming is: onnoodig.

Daarna wordt overgegaan tot stemming over een voorzitter.

De uitslag is: Douwes Dekker met algemeene stemmen tot voorzitter gekozen (*applaus*).

Het lid Biezeveld (Bandoeng) merkt op, dat D. v. Hinloopen Labberton een gouvernements betrekking bekleedt en de statuten zich tegen zijn benoeming verzetten.

De afgev. v. Batavia vraagt, of ook Van der Poel geen gouvernements ambt bekleedt.

Van der Poel (Serang) Tijdelijk. En al ware het een vaste betrekking, als ik noodig ben, zou ik die betrekking prijs geven. (*applaus*).

De Voorzitter: De statuten spreken van: „niet in actieven dienst van 't gouvernement zijnde". En overigens weten wij, dat bij 't gouvernement de tijdelijkheid de grootste permanentie waarborgt.

De stemming voor 5 leden in het H. B. heeft nu plaats Met uitzondering van de afd. Cheribon die blanco stem, kiezen alle andere afdeelingen de candidaten van het H.B. (*applaus*).

De Voorzitter: Kameraden, ik dank u voor het zeer groote vertrouwen in mij gesteld. Ik hoop in staat te zijn dat vertrouwen nimmer te beschamen. Maar ik bezweer u voor

't laatst: Maakt een duidelijke scheiding tusschen de I. P. en D. D. (*applaus*).

De Voorzitter van de afdeeling Solo vroeg het woord, om namens zijn afdeeling dank uit te brengen aan de vergadering voor de benoeming tot eerelid van H. A. Dezentjé. (*applaus*).

Het was half twee.

Na de Pauze.

De vergadering werd gesloten om te soupeeren. Daarna voorzetting.

Te 2, u. 30 werd de vergadering heropend met de mededeeling van den voorzitter, dat men alvorens over te gaan tot punt 3 van de agenda, de orgaankwestie, het woord gegeven worden zal aan verschillende sprekers.

Op het podium verscheen nu *R. M. Soleiman* van Bojolali Telkens afgebroken door applaus en hilariteit, sprak kameraad Soleiman met grooten humor gedurende een half uur.

Spr. zou zijn hoorders vertellen, waarom hij meende, zich te moeten aansluiten bij de Indische Partij. Hij zei, dat wij, inwoners van Insulinde tot dusverre niet meer waren, als stukken goed, eigenlijk nog minder dan dieren. Het land is niet van ons, dat is een fout. Als de bezitter van het land het in zijn hoofd krijgt, zijn bezitting te verkoopen, dan gaan wij mee als stukken „barang". Spr. bracht in herinnering, wat er met ons is gebeurd tijdens het engelsche tusschen-bestuur. Eerst waren wij hollandsch, daarna fransch, daarop weer engelsch, om ten slotte toch weer hollandsch te worden. Het spelletje kan weer beginnen. Als de Balkan-oorlog ontaard was in een algemeenen europeesche, dan hadden wij er aan moeten gelooven.

Dat moet niet. Wij moeten in staat zijn ons land te verdedigen. Daartoe is noodig liefde voor dit land. Dat is volstrekt geen misdadig gevoel, integendeel: Vaderlandsliefde wordt in alle talen verheerlijkt en bezongen.

Die liefde wil de I. P. den Javaan leeren. Daarom sloot spr. zich bij de partij aan. Er moet hier een volk, een natie worden gevormd. Dit kan niet zonder dat het rechtswe-

zen wordt geunificeerd. Gelijke rechten en verplichtingen voor zonen van hetzelfde land. Geen klassen-noch rassenjustitie.

Nu, dat wil de I. P. ook. Slechts op dien grondslag is mogelijk een gezond volksbestaan. Daarom wordt door de partij zoo aangedrongen op „verbroedering". Dit woord, deze idee, wordt veelal nog averechts opgevat. Men schijnt te meenen, dat men daaronder moet verstaan een omgang, zooals die tusschen broeders uit hetzelfde gezin gezien wordt. Dit is natuurlijk onmogelijk, hoezeer dat ook een ideale toestand zou wezen. De maatschappelijke verhoudingen zijn er nu éenmaal, en men kan die zoo maar niet negeeren of met een machtswoord wijzigen. Spr. zal een voorbeeld noemen. Stel het ondenkbare geval, dat de resident van de Preanger Regentschappen lid was van de partij, dan zal spreker het toch uit zijn hoofd laten, om naar hem toe te gaan en te zeggen: goeien dag, kameraad Oudemans (gelach)!

Spr. verstaat dan ook onder „broederschap" een heel ander iets, de gelijkstelling nl. van alle rassen, zoowel politiek als maatschappelijk. Gelijke rechten en plichten voor de burgers van eenzelfde land. Spr. is djaksa geweest en heeft toen als zoodanig veel gezien en ondervonden. Hij haalde eenige voorbeelden aan, hoe soms met de wet wordt gespeeld. Hij eindigde met de menschen op te wekken tot toetreden.

Deze toespraak, half in het Hollandsch, half in het Maleisch gehouden, verwekte grooten bijval.

Na Soleiman, kwam *Kameraad Van der Poel* (Serang) op het podium.

Deze vergadering, kameraden, is zeker een gewichtig moment, dat ons indisch vaderland doorleeft.

Wij toonen hiermede, dat de Indiërs het bewijs hebben geleverd, dat zij den smet hebben uitgewischt, die hen aankleefde, en waarmede onze tegenstanders zoo gaarne schermden. Wij toonen nu, dat wij zelfs meer zijn dan indolent, dat het apathische in ons plaats heeft moeten ruimen voor een groot enthousiasme. Dat de samenleving in ons ontwikkeld kan worden, daarvan legt deze vergadering

getuigenis af. Het heeft ons eeuwen lang ontbroken aan leiding, aan een leider, die ons wist op te wekken om niet voort te gaan in de sleur, waarin wij willoos werden mede gesleept.

Onze krachten zijn eeuwen lang misbruikt geworden, tot heil en zegen van overzeesche geweldenaars.

Dom en slaafsch heeft men den Indiër gehouden, om hem als een lastdier te kunnen afbeulen.

Maar die tijd, kameraden, is voorbij, voorbij zeg ik U, moet tot het verledene behooren. En daarom heb ik de gelegenheid aangegrepen, om hier een enkel woordje tot U te spreken. Wij zijn nu op den goeden weg. In een korten tijd hebben wij reeds een reuzen afstand afgelegd recht op ons doel af, maar vergeet niet, dat wij nog een veel grooteren afstand voor ons hebben liggen, voordat wij het eind-doel zullen bereikt hebben. Van U, kameraden, zal het afhangen, welken tijd wij voor den nog af te leggen afstand zullen behoeven. Indien wij bezield blijven met den heiligen ernst voor ons beginsel, waarvan gij nu in deze vergadering getuigenis hebt afgelegd dan ja, dan zullen wij spoedig zijn daar, waar wij moeten wezen. Bedenkt, kameraden, dat een oogenblik van lauwte in uw actie, veel zal te niet doen, waarvoor gij zoo ijverig hebt gearbeid. Bedenkt Indiërs, dat ook gij met de I. P. valt. De bestaande toestanden billijken en rechtvaardigen de stichting van onze Indische Partij. Dat zij nog in lengte van dagen tot heil van de Indiërs en ons indisch Vaderland moge bloeiend, daarvoor een driewerf hoera!

Toen 't applaus was weggestorven vroeg *Kameraad Agerbeek* (Bandoeng) 't woord.

Wat hij rustig en kalm zeide, kwam op 't volgende neer:

Het groot aantal belangstellenden voor deze vergadering is een bewijs van solidariteit onzer partij-genooten. Hierdoor wordt het bewijs geleverd, dat de I. P.-ërs hebben leeren begrijpen, dat *solidariteit* de ziel moet zijn van elke vereeniging, dus ook van onze Partij. Het enthousiasme onzer partijgenooten is de uiting van den eenheidszin, die elke vereeniging zoo krachtig maakt, en die onzen opmarsch naar het vooropgestelde doel zal vergemakkelijken. De

eerste plicht van een I. P.-ër is het aanïkweeken van het solidariteits-gevoel, dat krachtig en intensief naar buiten uit moet stralen. Wij moeten steeds arbeiden, om ons terrein in omvang te doen toenemen, en daaraan moet ieder lid zijne uiterste krachten geven. Geen onzer partijgenooten moet zich doen afschrikken, wanneer hij bij dien arbeid de moeielijkheden van de propaganda zal ondervinden, want dat zult ge, allen op uw beurt.

De lauwte, die in de Indiërs schuilt voor het politieke leven, zal menig propagandist moeten weten te verstikken, om daarvoor in de plaats een frischheid van gedachten aan te kweeken voor het nieuwe leven, dat wij met de I.P. zijn ingetreden. Het is verkeerd om tevreden te zijn met het lot dat ons is beschoren, tevredenheid is een woord dat een goed I. P.-ër niet kent, want die mag nooit tevreden zijn, omdat wij niet voor ons zelf strijden, maar ook op de bres komen voor allen, die met ons ten strijde zijn opgetrokken.

De propaganda kan nooit stop gezet worden, bedenkt dat, kameraden, wij zijn nimmer gereed, want de omstandigheden veranderen steeds, en wij komen steeds in andere tijden.

Wij moeten naar verbroedering streven, de verbroedering tusschen blank en bruin, want wij allen hebben dezelfde rechten, in ons allen klopt hetzelfde gevoel voor recht en vrijheid. Wij moeten allen streven naar het één voor allen en allen voor één, dat moet de leus zijn, daar moet de kracht in zitten van de I. P. Ieder lid moet doordrongen zijn van dat gevoel, ieder partijgenoot individueel moet mede arbeiden om naar die eenheid te streven. Wij moeten zoo vervuld zijn van de idee die wij voorstaan, dat onze tegenstanders voelen, dat tegenover hen een kracht staat, waarmede rekening moet gehouden worden, en waar niet mee valt te spotten.

De fierheid van ons zelfbewustzijn moet de verdeeldheid bij onze tegenstanders verslappen.

Wij moeten onze fierheid, ons gevoel van eigenwaarde en zelf bewustzijn dusdanig ontwikkelen, dat menschen, die nog buiten de I. P. staan, 't als een eer gaan rekenen, om ook

leden te *mogen* worden van de I. P. (*applaus.*) En dat kan, en dat zal ook gebeuren. Allen die in dit land zijn geboren, allen die gehechtheid en liefde voor dit land hebben, moeten eendrachtelijk samenwerken, om tot die groote kracht, die fiere zelfbewustheid te komen.

Zij, die aan de mogelijkheid daarvan twijfelen, zijn de slappen onder ons, en die moeten overtuigd worden van die mogelijkheid. Daartoe dient de propagande, het eenige middel tot ontwikkeling van het solidariteits-gevoel.

Kameraden! Wij hebben veel te danken aan de vijandige indische pers. Wij zijn die pers veel dankbaarheid verschuldigd, want juist door haar immoreel geschetter, door hare krachtige medewerking, heeft zij ons gevoel voor solidariteit aangewakkerd. Indien die pers slechts had kunnen vermoeden, dat zij door haar lage intriges, telkenmale ons gevoel naar éénheid heeft bevorderd, zij zou zeer zeker van taktiek zijn veranderd.

Wij hebben alle reden om die pers dankbaar te zijn voor alles, wat zij gedaan heeft in *ons belang* en tegen dat van haar aanhang. Zij heeft ons, alhoewel onbewust, gesterkt in ons streven naar ons doel. Zij heeft ons bezield met den trots, dien zij vermeende te zullen fnuiken. Zij heeft ons doen beseffen, dat Indier te zijn een brevet van trots geeft.

Ik voor mij ben trots op mijn Indierschap. Waarom? daar kan ik geen verklaring voor geven, dat is een kwestie van gevoel.

Ik herinner mij, om u een staaltje van zelfbewust zijn te geven, een verhaaltje uit mijn schooljaren.

Een Franschman en een Engelschman ontmoeten elkaar. De eerste vraagt aan den Engelschman, wat voor landsman hij is, waarop met een lieren trots het antwoord kwam: „ik ben een Engelschman."

„Ja," zeide de Franschman, „als ik mij een andere nationaliteit zou moeten kiezen, dan zou ik Engelschman, willen worden." „En in hetzelfde geval verkeerende," zeide de Engelschman „zou ik niets anders willen zijn dan Engelschman."

Welnu dan, kameraden, als ik geen Indiër was, dan zou ik Indiër willen zijn.

Een lang applaus volgde op deze rede.

De Voorzitter, opnieuw het woord nemende, spreekt de vergadering nu aldus toe:

Kameraden, op verscheidene plaatsen heb ik reeds een ernstig beroep gedaan op onzen poëtischen aanleg, want de Indiër is poëtisch. Ik heb de dichters onder ons aangespoord, hun gedachten in poëtischen vorm op papier te brengen. Hun vaderlandsche gedichten kunnen tot liederbundels vereenigd worden en zulk een liederboek zal ons een goede vriend zijn in onzen vrijheidsstrijd. Gij weet, hoe onze kameraad Van Barthold te Kendal onze Partij reeds een goed stuk muziek, onze „I. P.-marsch" schonk. Ook de componisten zijn dichters. Laten onze vaderlandslievende dichters met woorden en tonen ons de volkszangen schenken, waaraan wij zoo behoefte hebben. Ook liederen zijn symbolen, evenzeer als onze vlag en ons vaandel. Het is mij zoo aangenaam te mogen melden, dat mijn beroep niet onverhoord is gebleven.

Hier heb ik een drietal gedichten op onze Partij, ons Vaderland, onze Vlag, die ik u even wil voordragen. Hier is door T. N. gedicht — ik zal niet verraden wie hij is, hij zit nu nog in ons midden — een marschlied:

SLUIT DE RIJEN.

Indische Partij-Marsch,

(Wijze: Een bekend Socialisch Lied).

— 1 —

Op, kameraden, sluit de rijen,
Ons aller vaandel volgen wij.
Het geldt ons Indië te bevrijen,
Verlossing uit de slavernij.
All' aardsch geluk, all' zonnepracht,
All' geesteslicht, all' wetensmacht,
Zij aan den Indiër meer gegeven,
Dat is het doel, waarheen wij streven,
Dat is ons heilig ideaal. *(bis.)*
Aan ons dan zij de zegepraal. *(bis)*

— 2 —

Gij, millioenen menschenscharen,
In Insulinde's Stad en veld,
Die, om wat geld bijeen te garen,
Met moeit' en zorgen wordt gekweld;
Leent ons gehoor en sluit u aan;
Vereend kan niets uw kracht weerstaan.
Uit nood en leed u zien geheven,
Dit is het doel, waarheen wij streven,
Dat is ons heilig ideaal. (*bis*)
Aan ons dan zij de zegepraal. (*bis*)

— 3 —

Niet met de waap'nen der barbaren,
Met kruit noch degen kampen wij;
Het geesteszwaard van onze scharen
Brengt slechts de zeeg' aan onze zij.
Dat vrede heersch en welstand bloei,
Dat vreugd en hope eens doorgloei;
Des Indiërs heil, des Indiërs leven,
Dat is het doel, waarheen wij streven,
Dat is ons heilig Ideaal. (*bis*)
Aan ons dan zij de zegepraal. (*bis*)

(Naar een Socialistisch lied, voor de I. P. bewerkt door T. N.)

Dezelfde dichter gaf ons een

Strijdlied van de Indische Partij

(*Wijze*: „*Die Wacht am Rhein*")

— 1 —

Op, Indiërs op, voor uw Partij,
Sluit aan u dan aan onze zij.
Geloof, noch ras, noch kleur, noch stand
Verbreke hier den broederband.
Tot Indië's heil, reikt ons de hand;
Eendracht'lijk, voor ons vaderland,
Ten strijd voor recht en vree en waar geluk.

— 2 —

Als kameraden strijden wij
En vormen saam een helden-rij;
Door broederliefde saamgebracht,
Bewerken wij een groote macht.
Door eendracht zijn wij altijd sterk,
Bekwaam tot immer grooter werk,
Bekwaam tot 't winnen van een grooter strijd.

— 3 —

Komt, Kameraden, al te saam,
Laat ons den vijand dan verslaan;
En helpt ons moedig in den strijd,
Door moed verwinnen wij altijd.
De rassenwaan bestrijden wij,
De leugengeest bekampen wij,
Naar recht en waarheid streeft onze Partij.

— 4 —

Laat hooren dan uw dringend woord,
Opdat gansch Insulinde 't hoort.
Rukt huichelaars het masker af;
Strijd voor de waarheid, weest niet laf.
Breekt af, breekt af, die leugengeest.
Houdt moedig vol, weest onbevreesd,
Tot eenmaal ons de zege wordt gebracht.

— 5 —

Wij zien zoo vaak ellend'en smart
En duisternis in menig hart.
En hoorden ook dat droef gesmacht,
Dat angstgeschrei, die jammerklacht.
Voor hen die in ellende zijn.
Voor hen die zijn in moei t' en pijn,
Gaan wij aan 't werk om hulp en steun te biên.

— 6 —

Gedreven door een groote kracht,
Die in ons werkt met alle macht,
Gedreven door een heilig vuur,
Zijn wij bezield van uur tot uur.

Wij strijden voor een heerlijk doel;
Dat geeft ons steeds het reinst gevoel;
Wij wenschen vrede, vreugde en waar gelok.

— 7 —

Komt Indiërs, sluit u bij ons aan.
Laat ons te saam dan voorwaarts gaan.
Voor Insulinde's heil strijdt mee;
d'Indisch'Partij wenscht vreugd en vree.
Komt, geeft uw krachten en uw tijd,
Uw gaven, liefd'en uw vlijt;
Tot heil van volk en land zij dan uw strijd.

(*Voor de I. P. door T. N.*)

Een mij onbekende dichter te Batavia heeft het volgende lied gedicht:

Vlaggelied.

Wijze: *Geuzenlied. Doe open de Poort.*

— 1 —

Wees welkom! o, Vlag, aan d' Indiërs zoo lief!
Dra wappert gij fier langs den vloed,
Tot roem van ons Indië, dat eens zich verhief,
Ten teeken van kracht en van moed!
Ontplooi Uwe banen tot 't onrecht herstelt.
Gij zijt het, die ons in het strijdkamp verzelt.
Verkondt gij ons weldra: „de ramp is voorbij!"
O, Vlag van d'Indische Partij!

— 2 —

Ei, vierkleur, verkondigt Uw zwart niet de rouw,
Die heerschende is om ons kruis!
Maar groen teekent hoop en Uw blauw weer ons trouw,
Uw rood stempelt moed aan ons Huis.
Gij moedigt ons aan tot den strijd om ons recht,
Waart 't Indische Hart zich aan knechtschap niet hecht.
O, kondig dan dra, dat de banden zijn vrij!
Gij Vlag van d'Indische Partij!

— 3 —

Gij zijt het toch, Vlag, die ook eenmaal de leus
Van eendrachtig strijden verklaart.
Als hierdoor voor 't „zwart" U ons „wit" stelt tot keus,
Dan zijn ook de stormen bedaard.
Dan scharen wij ons om ons Leider, hoera!
Omklemmend U, Vaandel! vivat, gloria!
De kleuren nu wit-groen-rood-blauw (zwart) ter zij.
Da's roem van d'Indische Partij!

(Een lid van de afdeeling Batavia en Omstreken der Indische Partij).

Dan verder is ons ter hand gesteld een compositie van den heer W. F. Kühr te Batavia. Er is zeker wel iemand onder onze leden, aanwezig, die deze compositie hier ten gehoore wil brengen.

Kameraad Lans biedt zich aan. Op verdienstelijke wijze vertolkt hij *à vue* de vrij zware compositie, die zeer sensitief klinkt, eindigend, na een droomerig pianissimo, in een juichkreet van triomf.

Kameraad Lans oogst warm applaus.

Ons eigen I. P. Orgaan.

Hierna neemt *de Voorzitter* weder het woord ter behandeling van de questie van ons orgaan. Reeds voor geruimen tijd zoo deelt der voorzitter mede, is door het voorloopig H. B. der meening der afdeelingen gevraagd omtrent de inrichting van ons eigen onafhankelijk dagblad. Het zal een ieder wel duidelijk zijn, dat een volksbeweging als de onze, dat de Indische Partij onmogelijk kan bestaan buiten haar eigen dagblad. Wij moeten over zulk een orgaan beschikken om ons dagelijks onbelemmerd te uiten. Wij moeten over zulk een orgaan de algeheele contrôle hebben. Het mag niet gebeuren, dat wij op een gegeven oogenblik wellicht een ons niet gezinde redactie aan de courant bekomen of dat een drukker het contract opzegde, of dat wij op welke andere manier ook in onze

actie geschaad werden. Het H. B. moet de eenige zeggingsmacht over richting, indeeling etc. hebben. Ook is het niet gezond, dat partij-genooten het dividend van aandeelhouders zouden opbrengen. Kortom de Partij moet de algeheele en onafhankelijke beslissing hebben over haar officieel orgaan.

Dat orgaan is het ademhalings-instrument van de Partij. Orgaan, drukkerij, gebouwen en terreinen moeten het algeheel bezit der Partij zijn, opdat ons ons ademhalingsorgaan niet worde verstopt.

Daardoor staat de Partij sterk. Want op de Indische Pers moet de Partij nimmer rekenen. En dat behoeft ook niet, wanneer zij haar eigen dagblad heeft. Dan verandert de houding, die wij tegenover die pers hebben aan te nemen. Zie, heden avond zijn de *Locomotief* en het *Semarangsche Handelsblad* hier vertegenwoordigd. Dat verheugt ons. En wij constateeren, dat de overige ons vriendschappelijk of zoogenaamd vriendschappelijk gezinde bladen een grooten plicht tegenover hun lezers verzuimen door hier *niet* vertegenwoordigd te zijn. Wat meenen zij? dat zij ons kunnen tyranniseeren en dwingen? Hoe dwaas! Wij hebben immers ons eigen orgaan, een dagblad? Niet *ons* schaden zij met hun solidariteit, die wij zouden noemen, van ons standpunt, de solidariteit met minderwaardigen, waarvoor ik feestelijk zou danken; zij schaden enkel hun lezers en daardoor zichzelf. Wij hebben ons dagblad, dat onze partij steunt en haar mogelijk maakt zich onafhankelijk te uiten. Stel u voor, hoe verkeerd die overige pers doet, door geen gebruik te maken van onze welwillendheid om onze vergadering bij te wonen, deze voor de geschiedenis dezer landen zoo belangrijke gebeurtenis.

Maar ge ziet ook reeds, hoe sterk en onafhankelijk wij staan door het bezit van een eigen dagblad.

Op het oogenblik staan wij zoo sterk, dat wij morgen aan den dag reeds onze eigen inrichting zouden kunnen bestellen.

Aanbeveling zou het evenwel verdienen, dat de Partij zich het bezit verzekerde van *de Expres* en hier paste een woord van warme hulde aan het grootste gedeelte der aan-

deelhouders in de Eerste Bandoengsche Publicatie Mij, die door een mooi gevoel van patriotisme gedreven, afstand hebben willen doen van hun stukken in een onderneming die voor de toekomst goede beloften inhield.'

De Expres zal dan met de drukkerij, de gebouwen en de terreinen — daaromtrent is reeds zekerheid verkregen — overgaan in de Indische Partij. De redactie *der Expres* zal dan onder de contrôle komen van het hoofdbestuur, waar zij thans geheel staat onder het toezicht van directeur en commissarissen.

Het was voor spreker, zoo zeide hij, een delicate positie. Hij, als directeur der E. B. P. M., had met veler belangen rekening te houden en hij maakte van de gelegenheid gebruik, om hier zijn erkentelijkheid te uiten over den onbaatzuchtigen steun, van de zijde der aandeelhouders, waar van de meesten warme en goede partijgangers zijn, door hem ondervonden

De E. B. P. M. wacht slechts op de voltooiïng van het gebouw voor de drukkerij om deze laatste op te stellen. Zelf gaan wij reeds zoover, dat er voor een verdere toekomst plannen en ontwerpen op papier zijn gebracht, door onzen partijgenoot, den architect Van Lith, voor de eventueele uitbouwing en verbouwing der kantoren. Het geldt nu het kapitaal te vinden voor de overname van deze bezittingen. Daarvoor zal ongeveer noodig zijn, dus voor de courant, de eerste klas drukkerij, de gebouwen en het kostbare terrein, f 90,000. De meest geëigende weg lijkt ons onder partijgenooten als preferente inschrijvers en verder daarbuiten een obligatieleening te plaatsen, één ton groot, met een liefst zeer lage rentegarantie.

Door de prinselijke gift van onzen edelmoedigen partijgenoot, H. A. Dezentjé, ons eerste eerelid, staan wij ook finantieel sterk. Toch stel ik de vergadering voor om er met alle vermogen naar te streven, het ons ter beschikking gestelde kapitaal voor alles te doen strekken voor het doel, waaraan de schenker het oorspronkelijk heeft bedoeld, n. l. ten bate van coöperatieve doeleinden. Gij begrijpt, hoezeer mij en zeker met mij de overige leden van uw H. B., zoo vervolgde de voorzitter, de verantwoor-

delijkheid drukt voor het beheer van zulk een kapitaal. Wij zullen derhalve een uit deskundigen samen te stellen commissie verzoeken zich met het beheer en de besteding der gelden te belasten. Het H.B. zal zich door deze mede verantwoordelijk te stellen commissie doen bijstaan ter bereiking van het doel, waarnaar gestreefd wordt.

Ons eerelid Dezentjé was aanvankelijk van gevoelen, zijn gift als eerste kapitaal te doen strekken tot oprichting van een credietbank ten bate van leden der I. P. En inderdaad is dat een sublieme gedachte. Echter heeft hij te ruim gedacht, dan dat hij het H. B. ten aanzien van de aanwending van het geld aan banden zou hebben gelegd. Ons eerelid heeft mij daarom persoonlijk gemachtigd, om zijn gift ook te besteden in elke andere richting, als door ons ten bate der Partij zal worden noodig geacht. Hij meende, dat zeker ook wel andere kapitalisten onder onze partijgenooten, en die zijn er gelukkig, bereid zullen zijn financiële offers te brengen aan de toekomst van ons Vaderland. Moge het hem gelukken, zijn schoone illusies ten deze te verwezenlijken en een bedrag van een half millioen of meer bijeen te krijgen, waarmede de eerste aanvang gemaakt kan worden voor de oprichting van instituten der Indische Partij, ten bate van onze partijgenooten, ter tegemoetkoming in hun nooden en ter geleidelijke vorming van een kapitaalkrachtigen middenstand, de ruggegraat van elke natie, waaraan wij in deze landen zoo dringende behoefte hebben.

Maar om alle die redenen komt het ons voor, dat wij in het belang onzer partij handelen, wanneer wij het geld, benoodigd voor de overname *der Expres* cum annexis vinden uit eigen bronnen. Dat lijkt ons niet zoo bezwaarlijk te zijn.

Wanneer wij de coupures voor de obligatieleening zoo klein mogelijk maken, zullen wij elk onzer partijgenooten in de gelegenheid stellen zich door het nemen van enkele stukken dat verheffende en bevredigende gevoel te schenken, medegewerkt te hebben naar vermogen aan den bloei der Partij, ja eigenlijk aan de bevestiging van de onsterfelijkheid der Partij, welke immers in haar bezittingen

en ondernemingen, die op zichzelf reeds redenen van bestaan hebben, zal blijven voortleven.

In zou daarom, namens uw H. B. aan de hier aanwezige afgevaardigden willen verzoeken, om zoodra zij in hun afdeelingen zijn teruggekeerd, de afdeelingsbesturen den wensch van uw H. B. over te brengen om een *dadelijk* begin te maken met het opstellen van inteekenlijsten voor de deelname aan de obligatieleening.

De Expres zal dan worden als dagblad, en steeds meer als dagblad ook de gewone dagbladjournalistiek *niet* uitschakelende, het officieele orgaan en het eigenste bezit der Indische Partij. *De Expres* wordt daardoor ons grootste propagandamiddel, ons vaandel, welks kleuren wij ten allen tijde vrijuit zullen laten wapperen. Gij weet, kameraden, hoezeer de indische pers niet geschroomd heeft zich te bedienen van de toch bespottelijke insinuatie, als zou de Indische Partij in het leven zijn geroepen—als of dat kon in enkele weken tijds!—ten behoeve en ten belange van *de Expres*. Wanneer nu blijkt hoe mal en dwaas die insinuatie geweest is, wat meent ge, zou de indische pers, welke zich zoo pleegt te beroemen op haar ruiterlijkheid, den zedelijken moed hebben om zich te keeren en haar lezers te verklaren, dat zij zich vergist heeft, schroomelijk en deerlijk vergist; zal zij uit die les ook het uitzicht putten, zich in den vervolge wel dubbel te bezinnen, alvorens zich af te geven, in wrok en boosheid, met laster en verdachtmaking?

Wel neen, kameraden, dus beantwoordde de voorzitter zelf met een spottenden lach de vraag, wel neen, dat zal zij *niet!* Daarvoor is ze nu eenmaal: de indische pers, die gedreven door een intuïtieve vrees, dat het met onze volksbeweging om de voorrechten der heerschende klasse en van het heerschende ras gaat, zich keert tegen onze Vrijheidspartij van het Volk.

Ik verzoek de afgevaardigden en verdere aanwezigen, indien zij nog informaties en inlichtingen wenschen, zich te uiten." (*applaus*).

R. M. Soleiman, (Bojolali) het woord verkregen hebbende, verzoekt de hollandsch sprekende Indiërs ook te wil-

len denken aan de duizenden Indiërs, die de hollandsche taal *niet* verstaan, en toch zoo innig meevoelen met het streven van de I. P. Aan de tegenwoordige *Expres* hebben zij dus niets, en daarom zou ik U, als tolk der velen, willen vragen, zoo zeide spr. of er geen *Expres Melajoe* zou kunnen worden uitgegeven, die zeer zeker even gretig of nog gretiger gelezen worden zal als de hollandsche editie.

De Voorzitter kan R.M. Soleiman geruststellen door de mededeeling, dat de reeds lang geformuleerde plannen, zoo spoedig mogelijk tot uitvoering zullen worden gebracht. Er doen zich voornamelijk nog technische moeilijkheden voor, welke uit den weg geruimd moeten worden. Nu reeds echter zijn wij bezig rond te zien naar journalisten voor deze maleische editie.

De afgevaardigde van Indramajoe vraagt, hoe groot de uit geven te obligaties zullen worden?

De Voorzitter antwoordt daarop, dat het in de bedoeling ligt, om de obligaties zoo klein mogelijk te maken, opdat ieder partijgenoot daaraan zal kunnen meedoen, bijv. f 10— wellicht zelfs van f 1.— en f 5.— naar amerikaansch en engelsch model. Men kan ook diverse sericën in het leven roepen.

Het lid Ketjen (Batavia) interrompeert, en stelt voor om de obligaties renteloos te doen zijn.

Dit voorstel wekt een hartelijk applaus.

De Voorzitter dankt dezen spreker voor de onbaatzuchtige bedoeling, en appreciëert het ten zeerste, dat uit het applaus blijkt hoezeer de gedachte aan de eigen beurs verre is. Hij verzocht echter, hem in het algemeen te vergunnen niet in details af te dalen. Hij is zoo'n goed „handelsman" niet als waarvoor hem diverse persvrienden wel hebben willen verslijten. Het commecieele terrein is glad ijs voor hem, en nu moge men vooral op glad ijs goed kunnen schaatsen rijden, de kans om te vallen is niettemin veel grooter. Ten aanzien van details wenscht de voorzitter derhalve te verwijzen naar de finantieele commissie.